

Integraal Project Herk en Mombeek

Doorlichting Herk

Prioritaire acties Herk & Mombeek

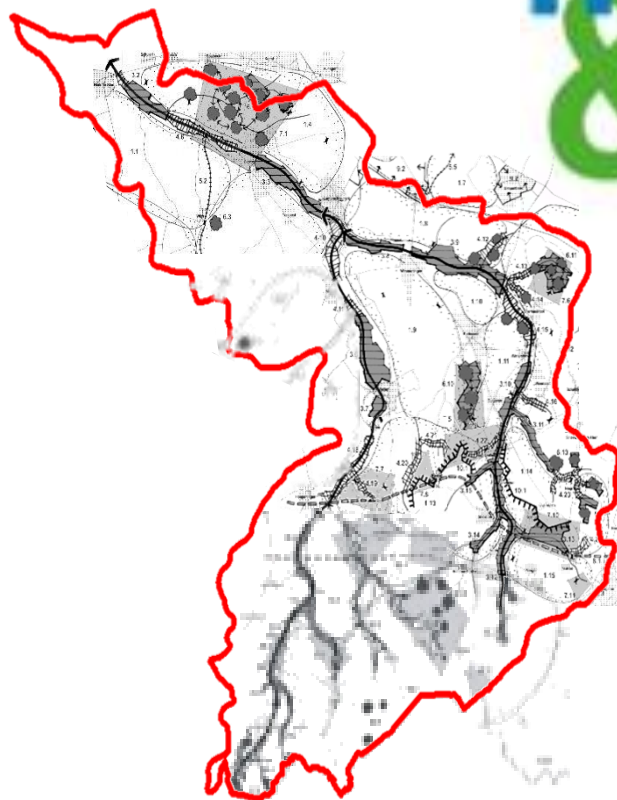
Vergadering 22 juni 2017

Agenda

- ▶ 10-12 u. : doorlichting Waterlichaam Herk-Kleine Herk
  - Karakterisering
  - Analyse huidige toestand
  - Oorzaken van huidige toestand
  - Overzicht acties per deelgebied
- ▶ 12-14 u. : aanduiden/ bespreken van acties op kaart (Herk)
  - Broodjes voorzien
  - Grote zaal: acties structuurherstel
  - Kleine zaal: acties waterzuivering
- ▶ 14-16 u. : Oplijsten prioritaire acties voor Herk en Mombeek

Integraal Project Herk & Mombeek

HERK & MOMBEEK STRATEGISCH PROJECT

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

voorbeelden realisaties

2014 ruimte voor water :
verflauwing oever Herk
VMM + natuurpunt

2014: RWZI Jesseren

2013: hermeandering Oude Mombeek

2012: opening
wandelpad Mombeek

2011: project beekbridgade
voor scholen

2013: bronherstel
Klein Gelmen

2012: Bengelbeemd: stukje
vallei door & voor de Alkenaren

2012: hermeandering Kasteeldomein Voort

2013: hermeandering & overstromingsgebied Helshoven

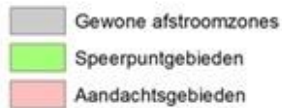
VOOR

NA

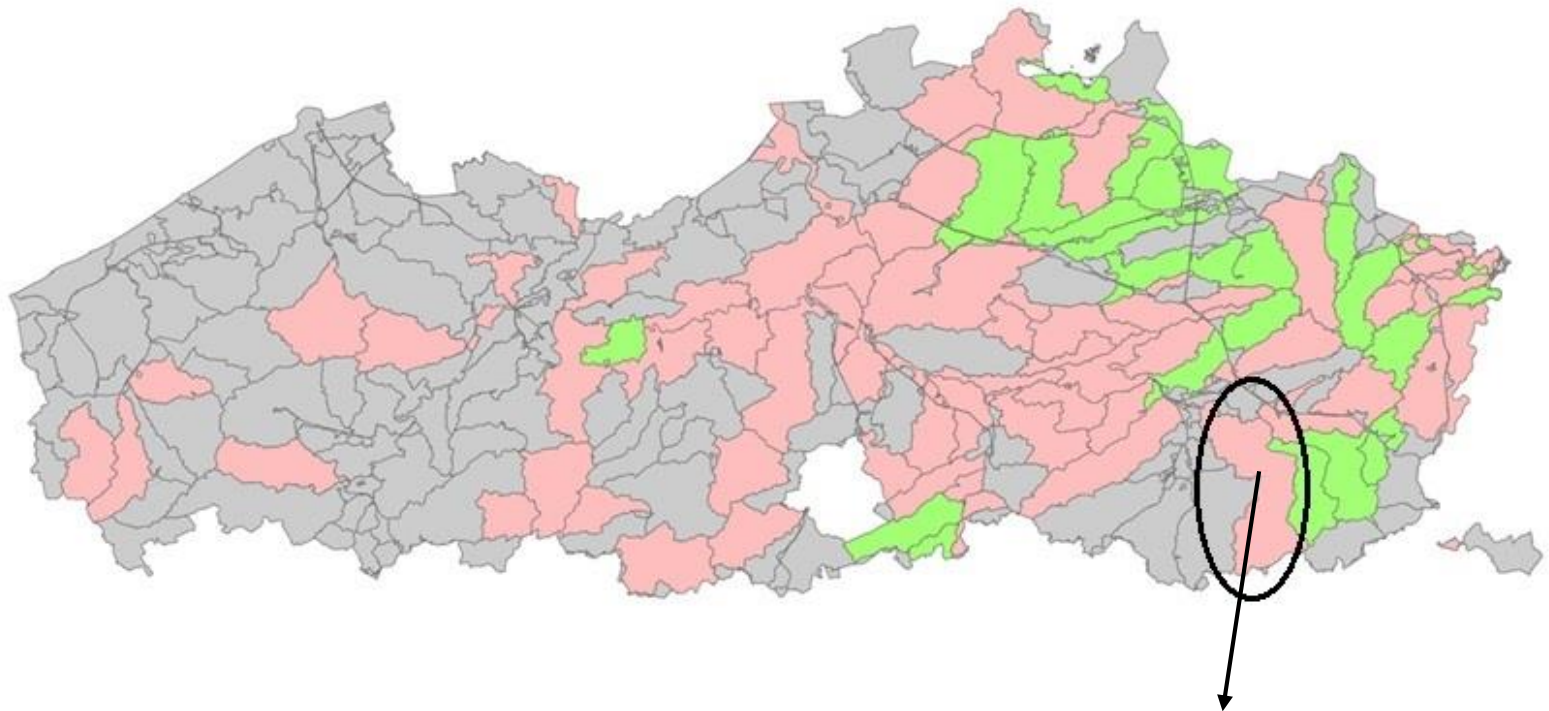

Stroomgebiedbeheerplan: goede toestand in speerpunt- en aandachtsgebieden

Goede toestand haalbaar tegen 2027 → aandachtsgebied

Goede toestand haalbaar tegen 2021 → speerpuntgebied

Afstroomgebied van de Herk en Kleine Herk

Huishoudens

Rioolzuiveringsinfrastructuur

- **Bovengemeentelijk**
  - OP advies bekken
  - + 6810 IE (nieuwe RWZI & collectoren)
  - Onderzoek overstorten & verdunning
- **Gemeentelijk:**
  - 37 gemeentelijke projecten
  - Integraal project stimuleert gemeenten

Landbouw

Erosie & bufferstroken

- Gemeentelijke plannen
- Subsidiëring kleine landschapselementen

Monitoring MAP-meetnet

Sensibiliseren (nutriënten / pesticiden ...)

Milieuvergunningen

Handhaven waterkwaliteit, lozingen, calamiteiten, ...

Waterbeheer

Beekherstelprojecten

- Beneden mombeek (VMM)
- Boven mombeek: ruilverkaveling Jesseren
- Beekherstelprojecten regionaal landschap

Ruimingsbeheer: afspraken met waterbeheerders

Hout in de beek: afspraken met waterbeheerders en terreinbeheerders

Vismigratieknelpunten

Heruitzettingen o.a. rivierdonderpad (ANB, INBO)

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

Doorlichting

De Herk en Kleine Herk

Aandachtsgebied voor het halen van de milieudoelstellingen

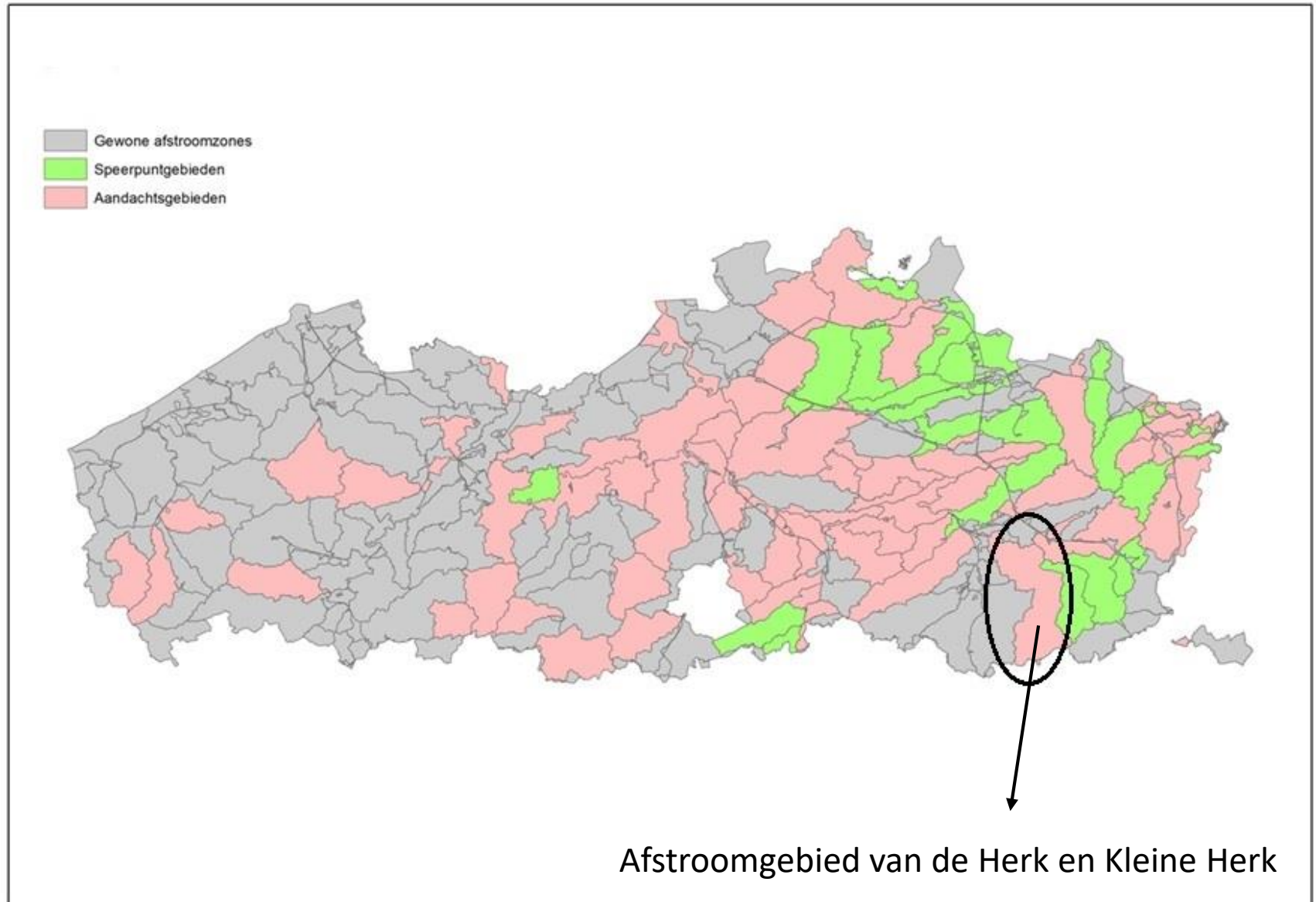

Doorlichting Herk –Kleine Herk

- ▶ Karakterisering
- ▶ Analyse huidige toestand
- ▶ Oorzaken van huidige toestand
- ▶ Overzicht acties per deelgebied

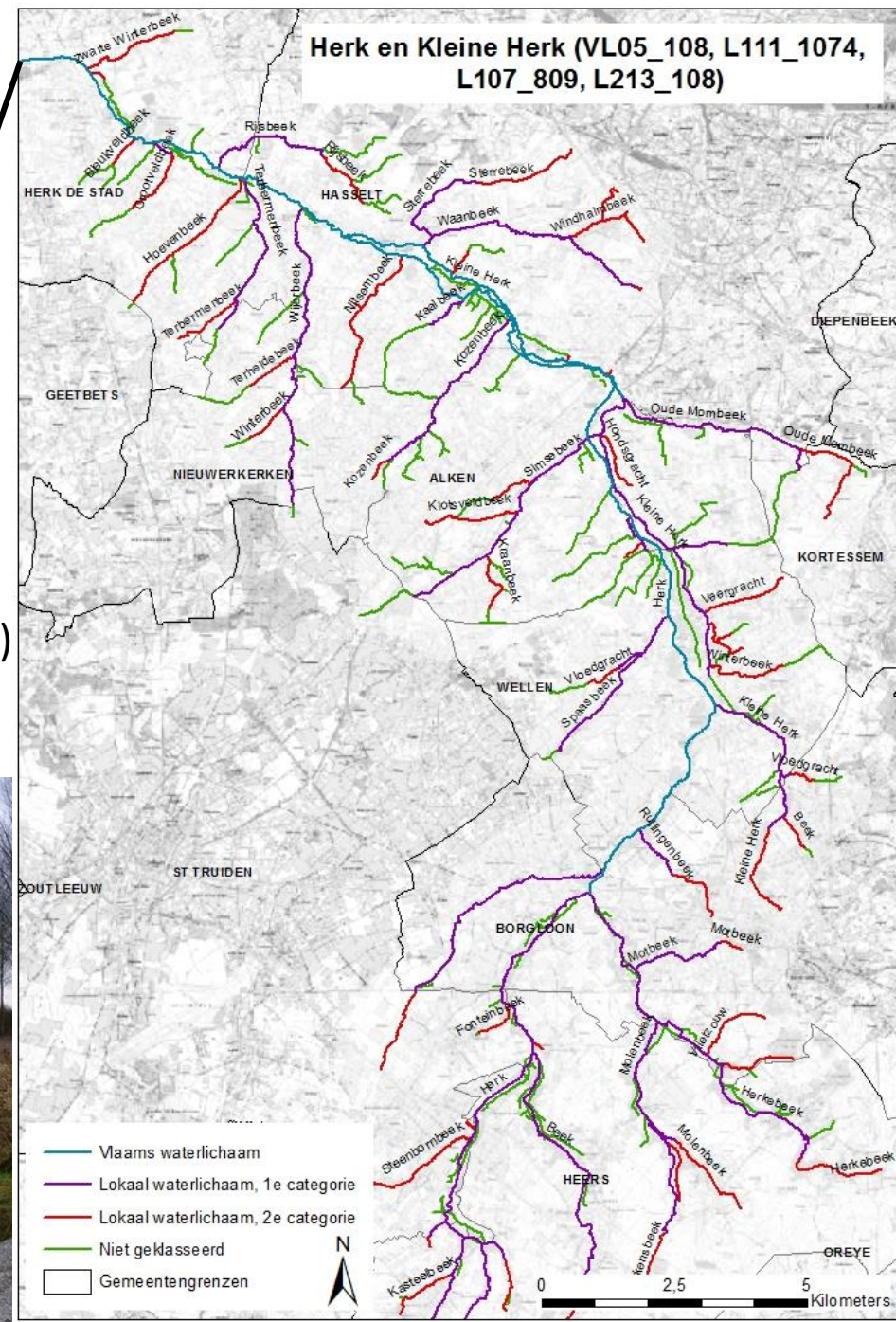
Karakterisering van het waterlichaam

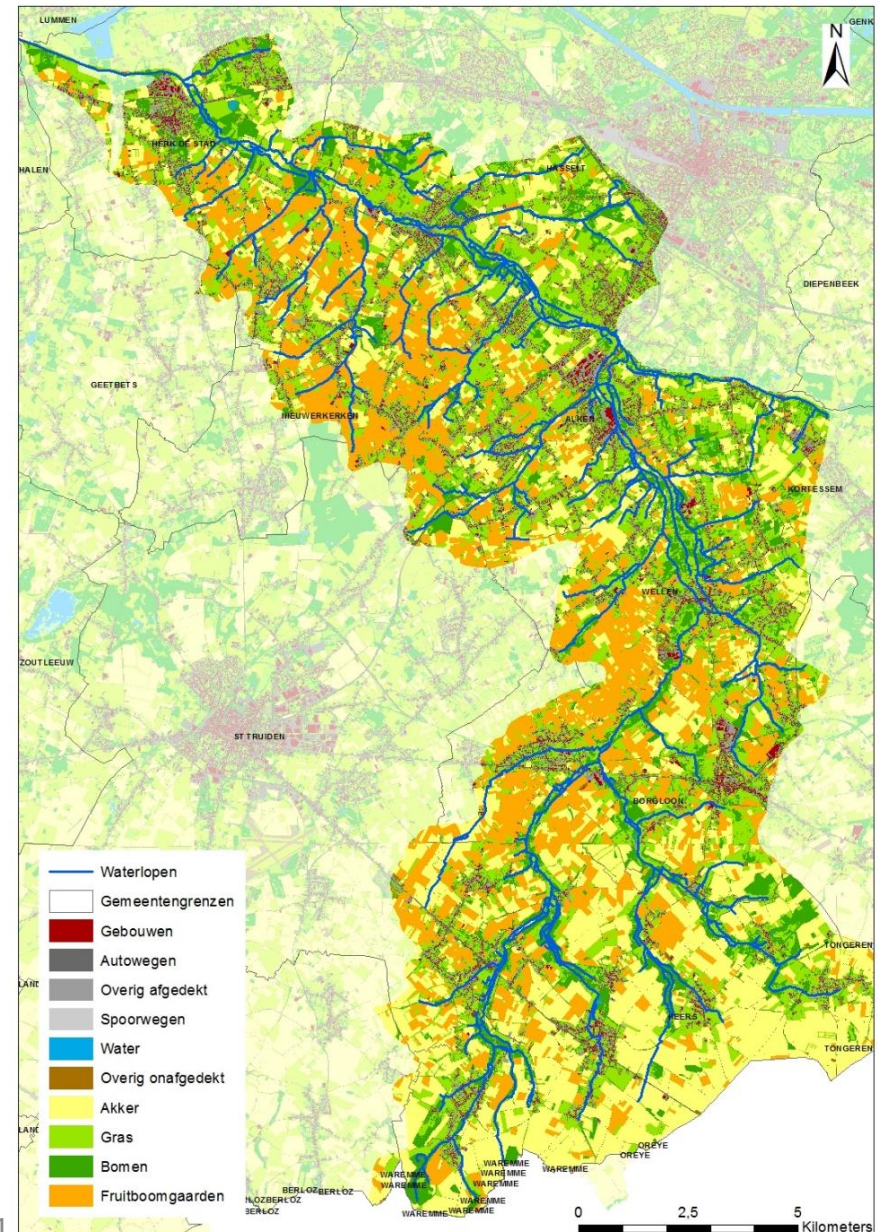
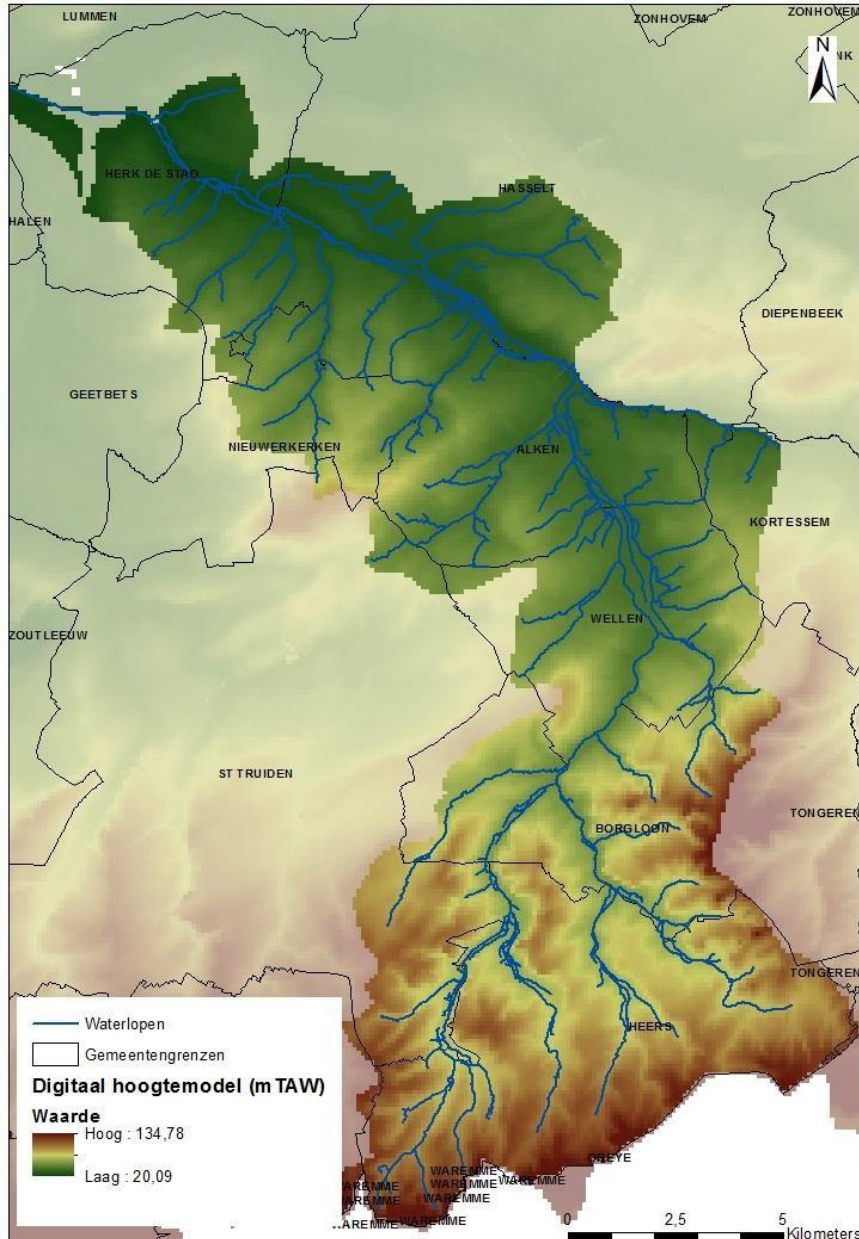
Karakterisering van het waterlichaam

- Vlaams waterlichaam (VL05_108) vanaf de instroom van de Herkebeek
- Talrijke zijlopen van 2^e en 3^e categorie
→ belangrijkste zijloop = Mombeek (SPG)

Karakterisering van het waterlichaam

Analyse van de huidige toestand

Referentiemeetpunten- en trajecten

➤ Referentiemeetplaatsen

446000: Herk-de-Stad

450700: Stevoort

448000: Wellen

➤ Meettrajecten

446000.1: Herk-de-Stad

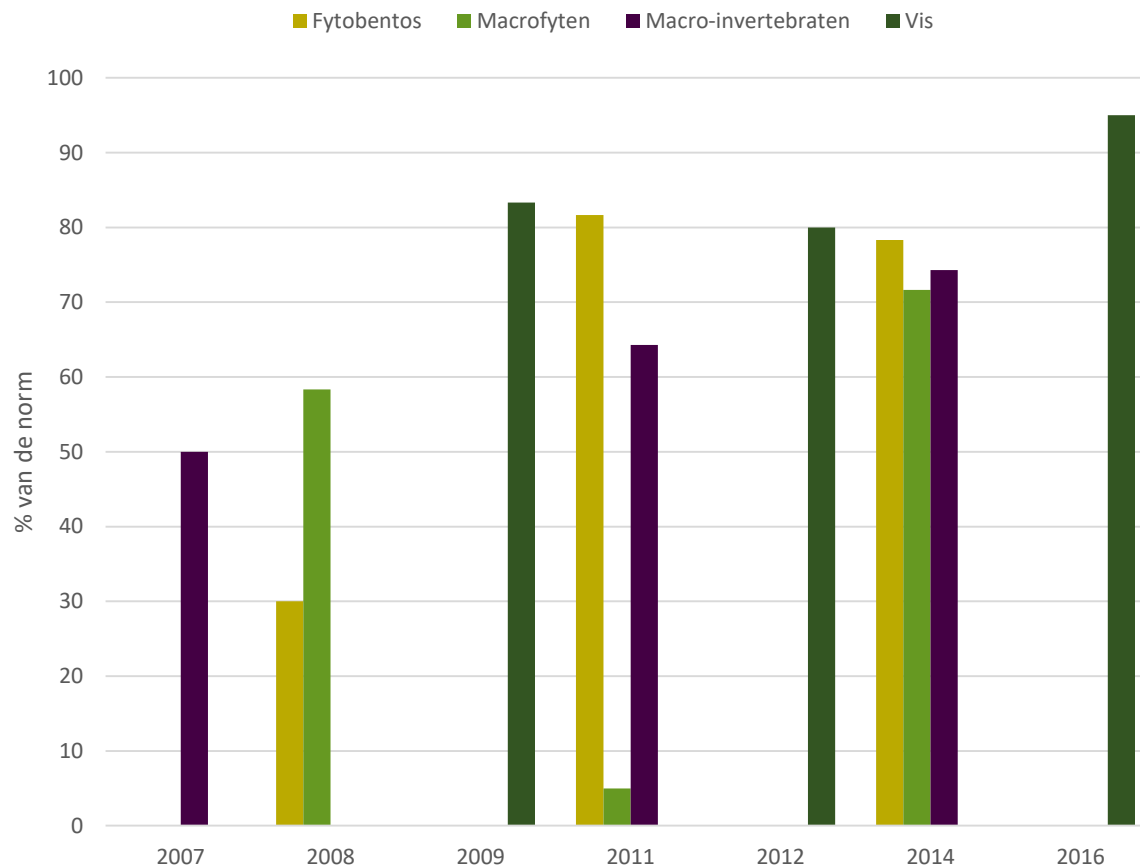
446000.2: Stevoort

446000.3: Borgloon

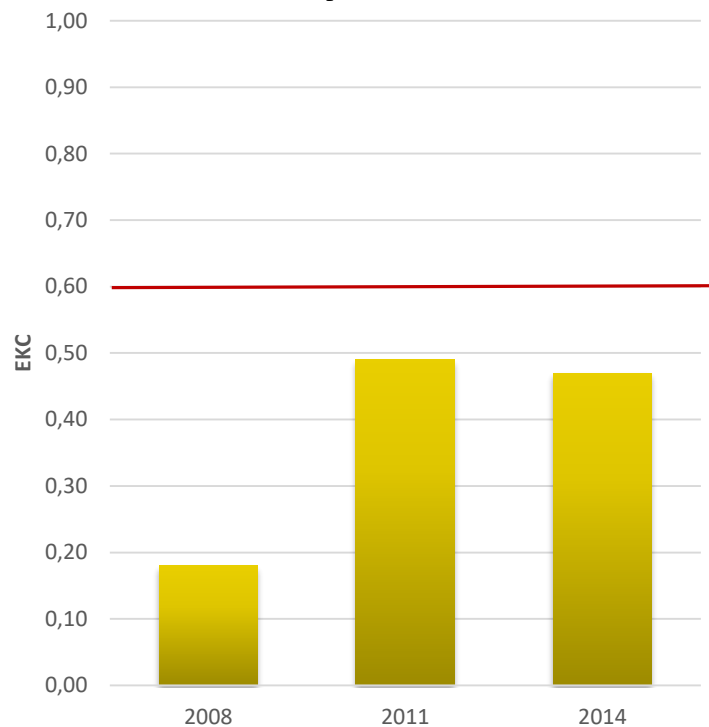

Biologische waterkwaliteit

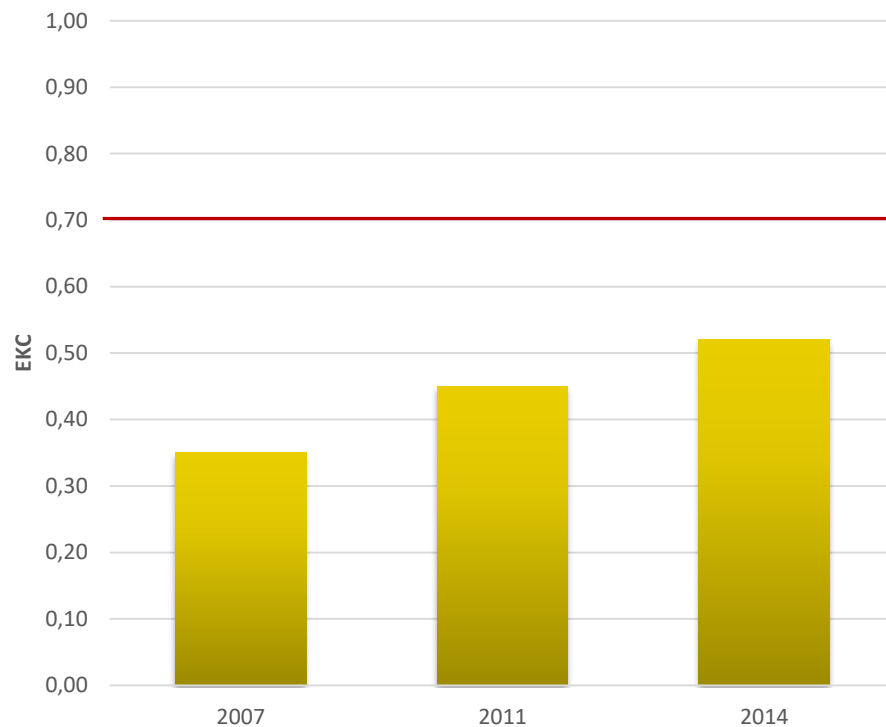

Biologische waterkwaliteit

Fytobentos

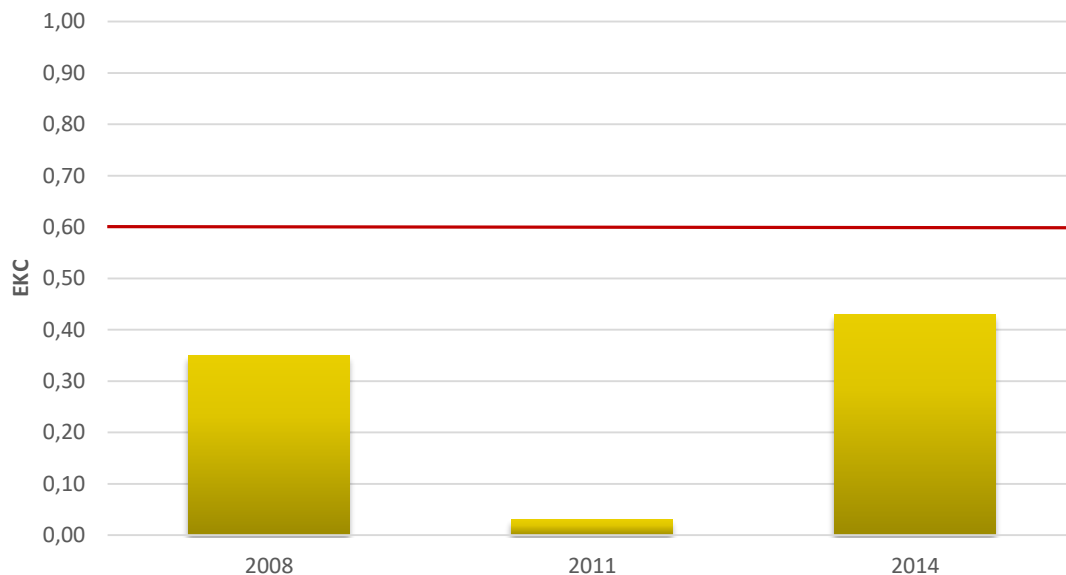
Macro-invertebraten

Biologische waterkwaliteit

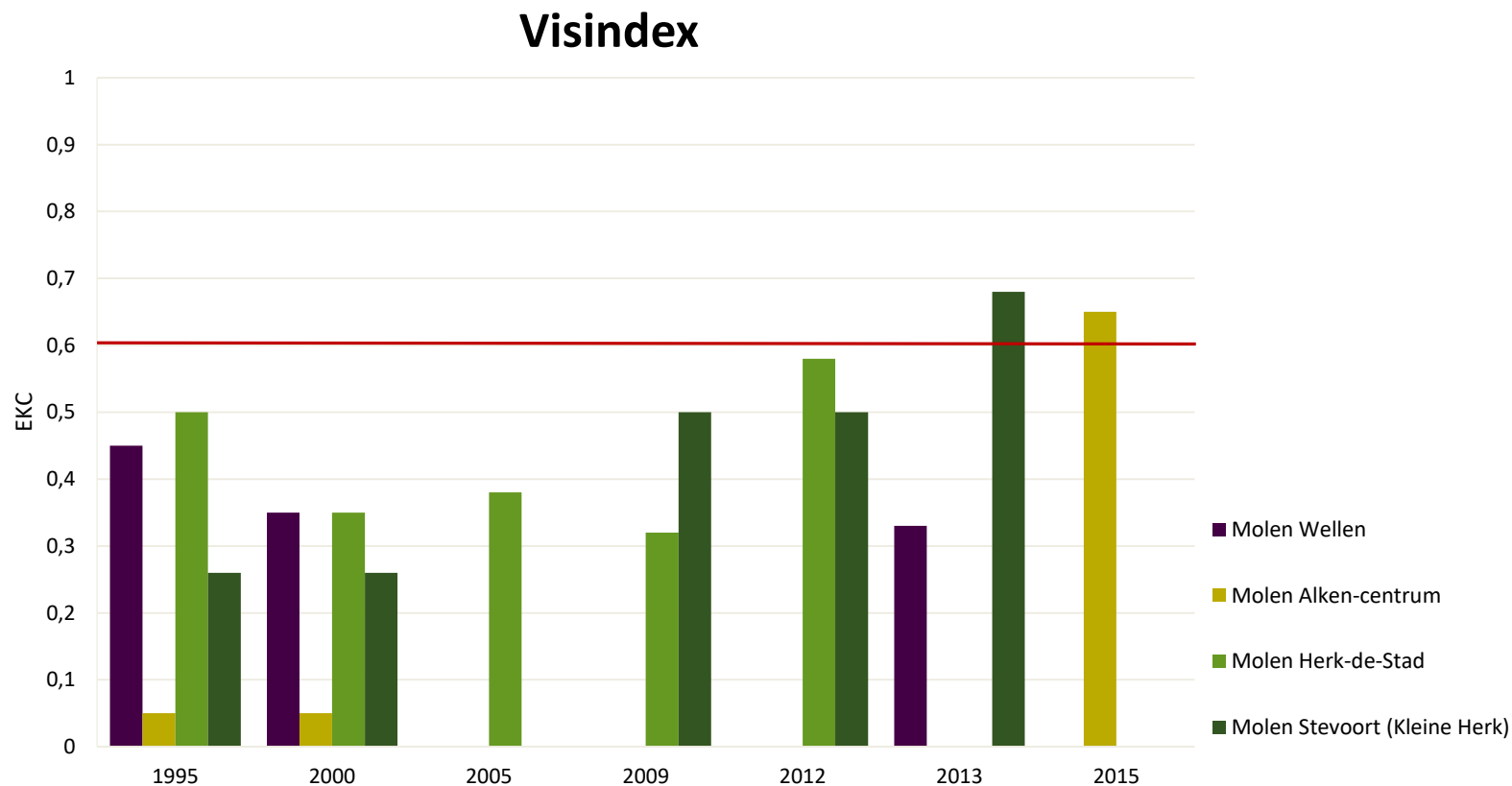
Macrofyten

Deelmaatlaten

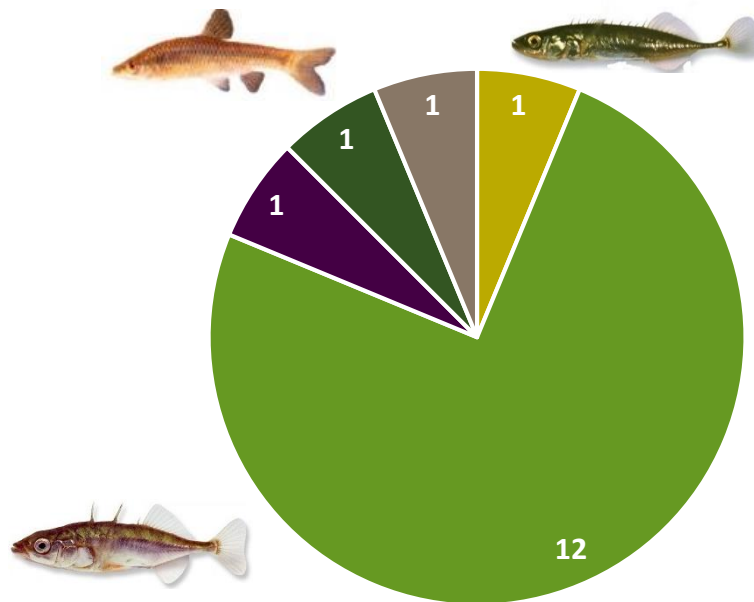
Locatie	Datum	Groeivormen	Typespecificiteit	Vegetatieontwikkeling	Verstoring	Eindscore
TR446000.1	2008-08-11	0,5	1	1	0,5	0,5
TR446000.2	2008-08-11	0,6	0,91	1	0,55	0,55
TR446000.3	2008-08-12	0,2	0,6	0,8	0	0
TR446000.1	2011-08-31	0,4	1	0	1	0
TR446000.2	2011-08-31	0,4	0,9	0,05	0,8	0,05
TR446000.1	2014-07-02	0,5	0,69	0,5	0,23	0,23
TR446000.2	2014-07-02	0,5	1	0,8	0,67	0,5
TR446000.3	2014-07-02	0,4	1	0	1	0

Biologische waterkwaliteit

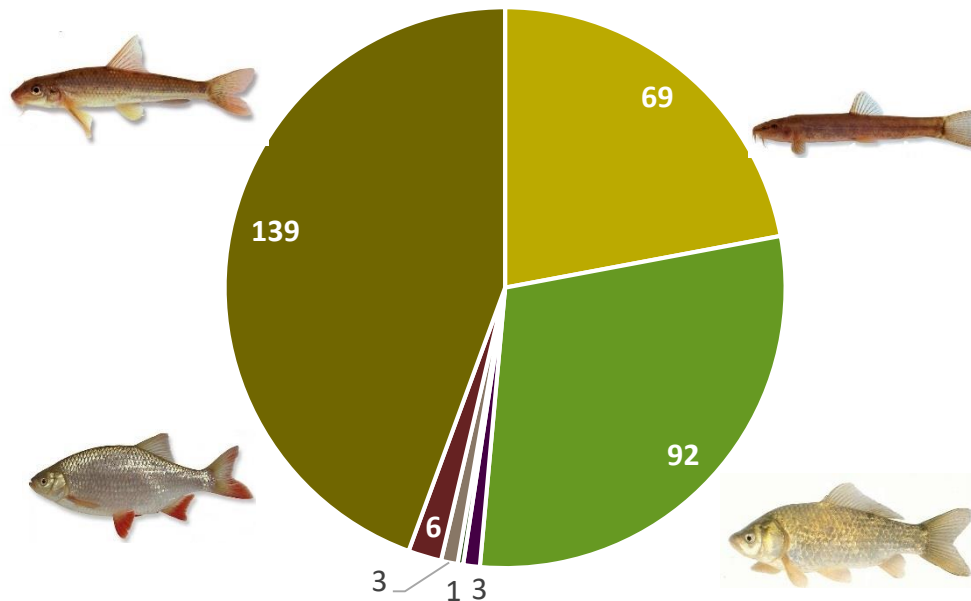

Biologische waterkwaliteit

- tiendoornige stekelbaars
- driedoornige stekelbaars
- bermpje
- blauwbandgrondel
- riviergrondel

Vissoorten op de Herk
(Wellen, 2013)

- driedoornige stekelbaars
- bermpje
- blauwbandgrondel
- giebel
- paling
- rietvoorn
- riviergrondel

Vissoorten op de Kleine Herk
(Stevoort, 2013)

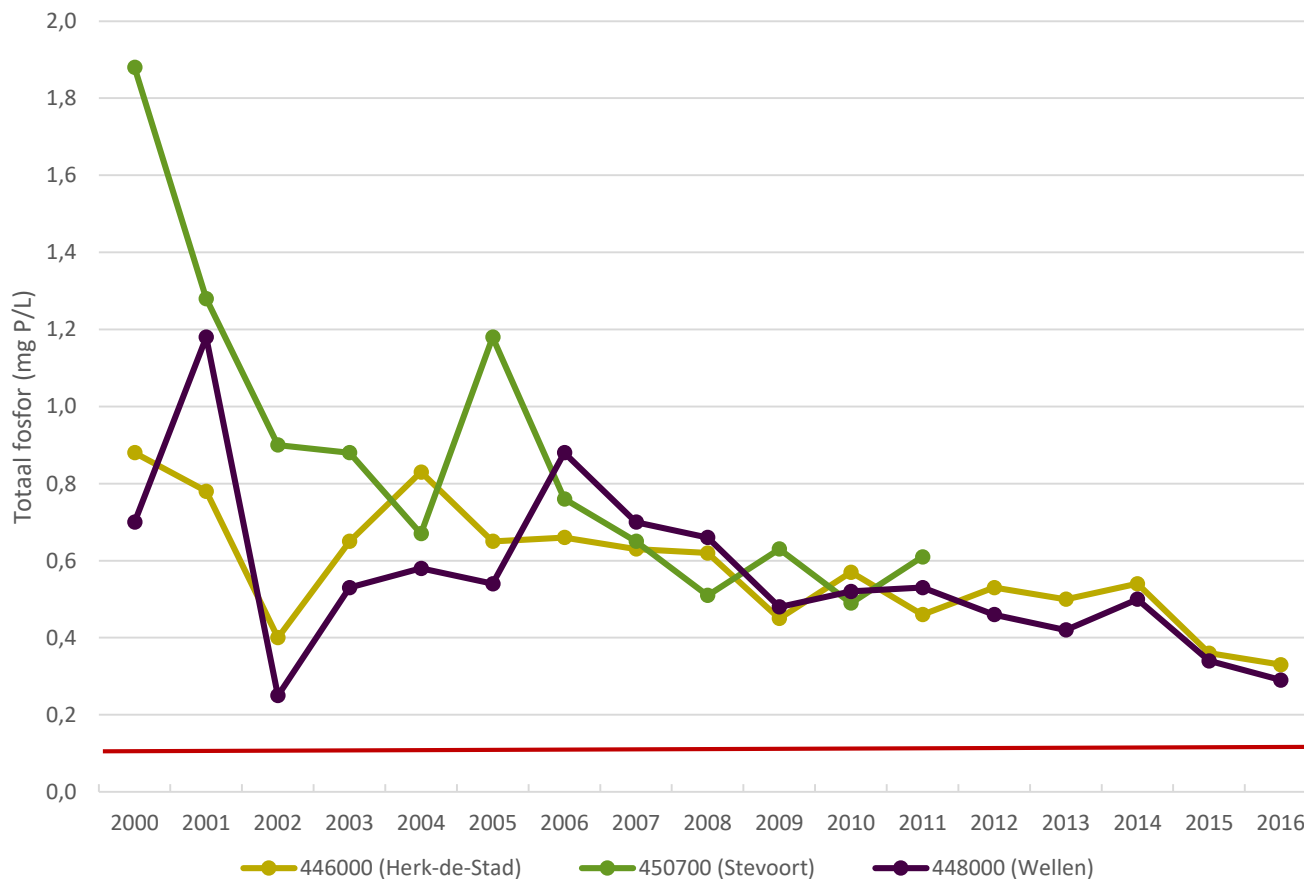
Fysisch-chemische waterkwaliteit

Parameter	Eenheid	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Norm
Totaal fosfor	mg/L	0,67	0,88 (Wellen)	0,76 (Stevoort)	0,66 (Wellen)	0,51 (Stevoort)	0,63 (Stevoort)	0,53 (Wellen)	0,61 (Stevoort)	0,5 (Herk-de-Stad)	0,54 (Herk-de-Stad)	0,36 (Herk-de-Stad)	<= 0,14
Totaal stikstof	mg/L	6,58	6,23	7,29	8,28 (Wellen)	6,2	5,26	4,94	5	7,2	5,03	5,3	<= 4
Zuurstofconcentratie	mg/L	2,1 (Wellen)	2,6 (Wellen)	4	4	5	4,5	5,4	5,2	7,6	6,4	9	>= 6
pH min	/	7,6	7,2	7,3	7,3	7,5	7,7	7,6	7,8	8	7,5	7,9	>= 6,5
pH max	/	8,3	9	8,3	8,3	8,5	8,5	8,6	8,4	8,5	8,9	8,7	<= 8,5
Elektrische geleidbaarheid	µs/cm	975	963	865	940	997	1098 (Wellen)	1024 (Stevoort)	941	977	948	977	<= 600
Max. temperatuur	°C	23,8	30,6 (Herk-de-Stad)	20,5	20,9	22,6	25,6	20,1	19,5	24,7	19,7	24,4	<= 25
Globale jaarkwaliteit		Slecht	Slecht	Slecht	Ontoereikend	Ontoereikend	Ontoereikend	Ontoereikend	Ontoereikend	Ontoereikend	Ontoereikend	Ontoereikend	

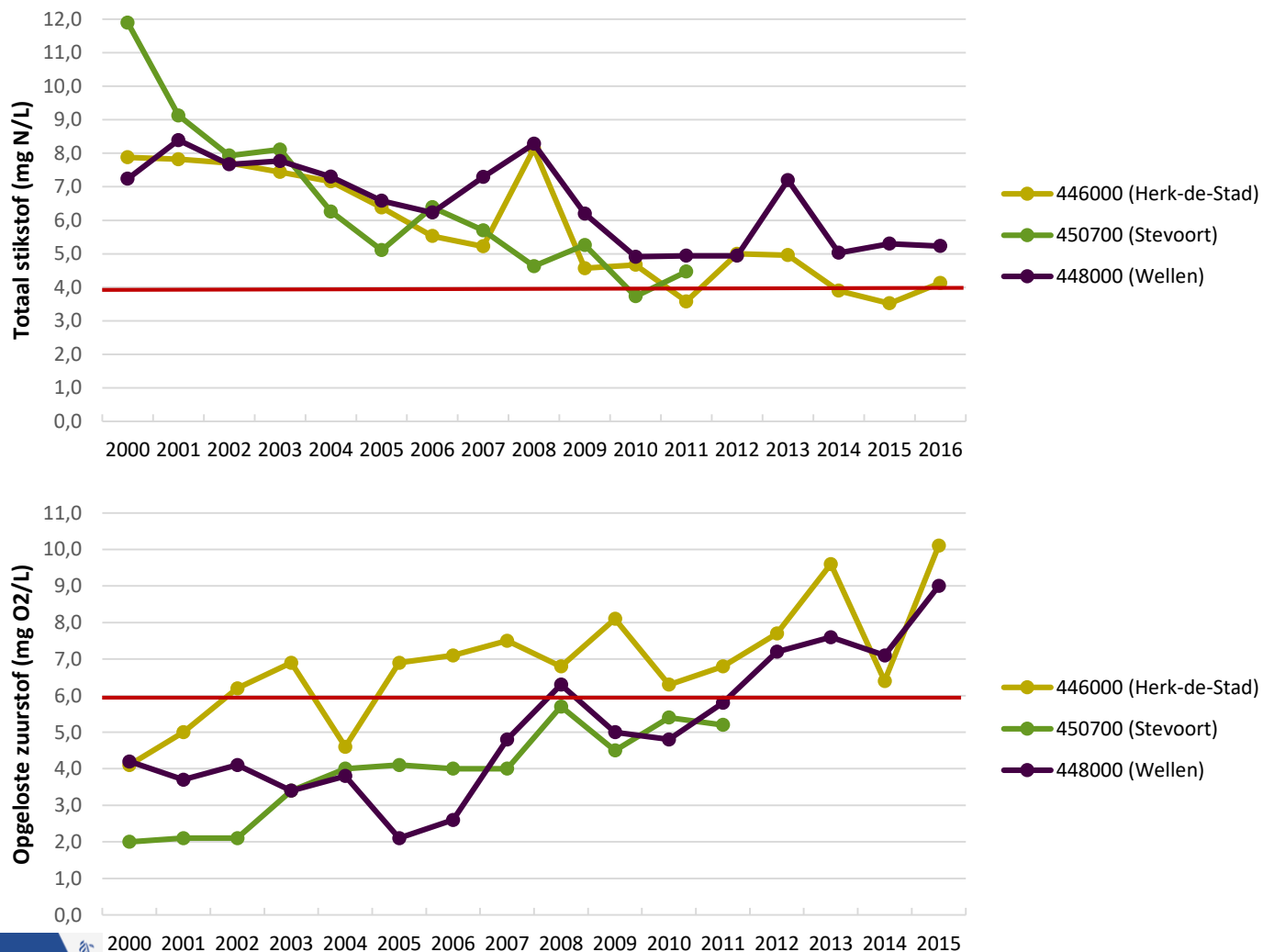
Fysisch-chemische waterkwaliteit

Fosfor

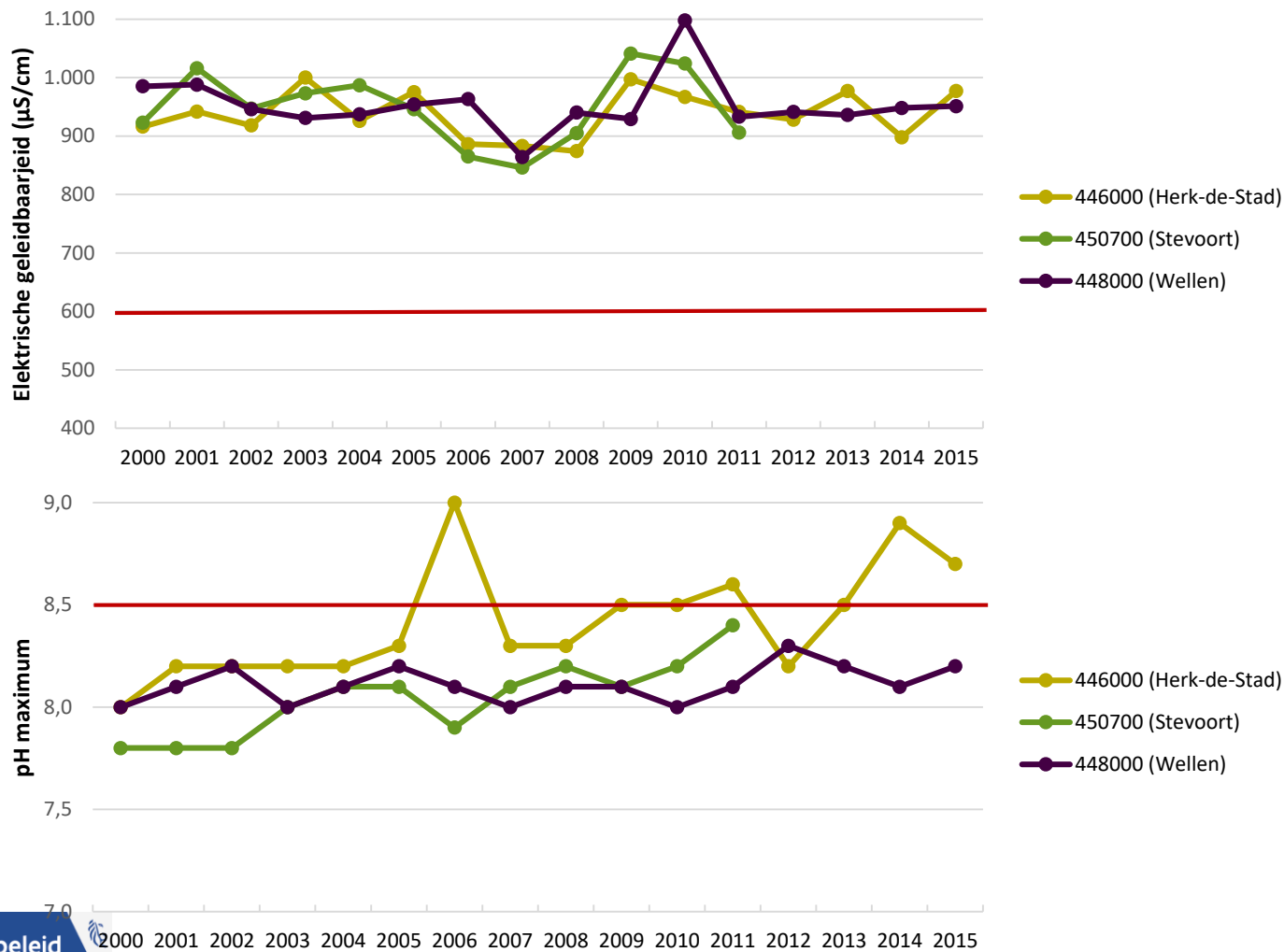
Fysisch-chemische waterkwaliteit

Stikstof & zuurstof

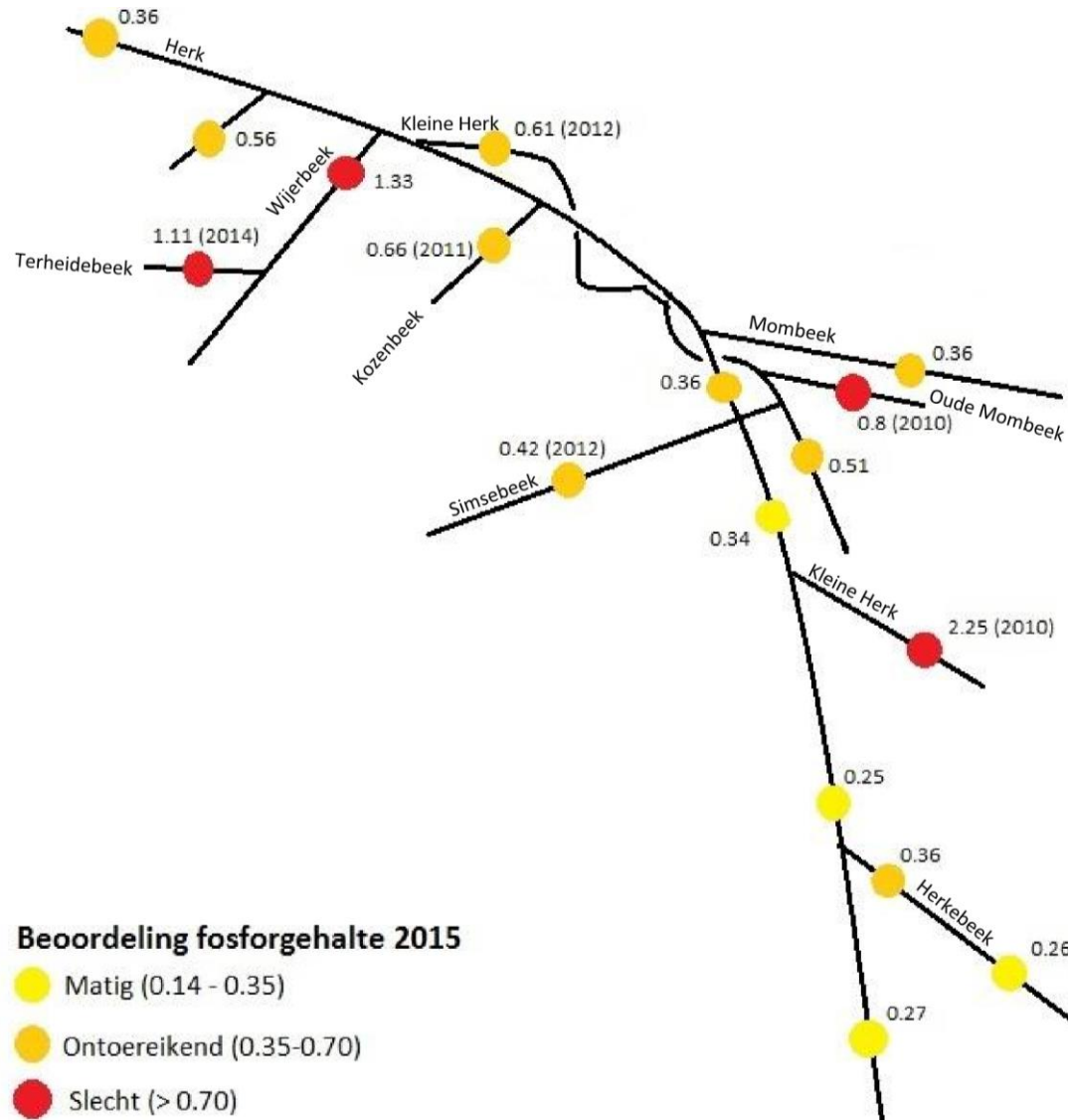
Fysisch-chemische waterkwaliteit

Elektrische geleidbaarheid & pH max

Fysisch-chemische waterkwaliteit

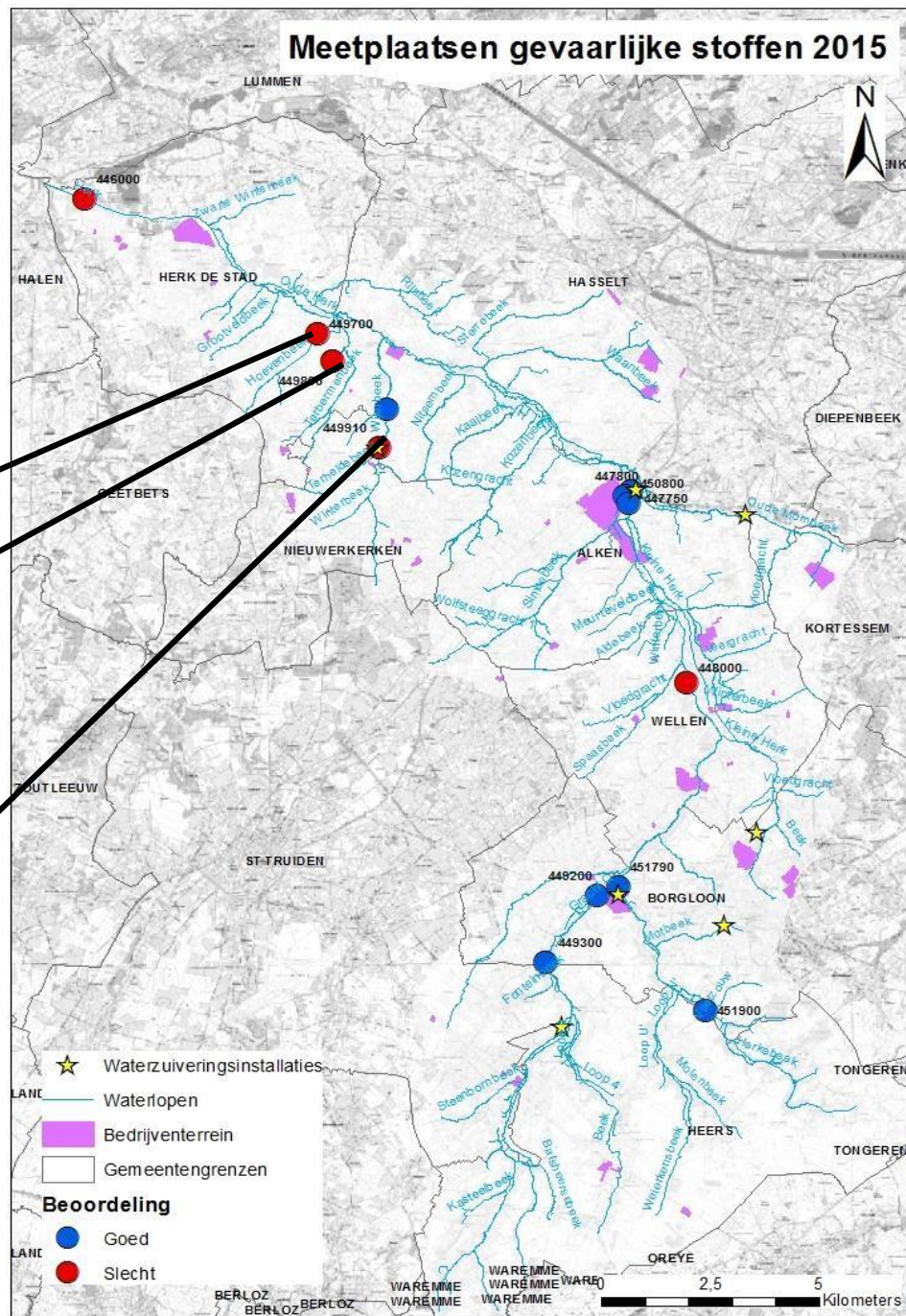
Chemische toestand

Meetpunt	Locatie	Waterloop	Gevaarlijke stoffen # keer norm overschreden	Milieukwaliteits- norm
446000	Herk-de-Stad	Herk	Kobalt: 1,06	0,5 µg/l
			Dichloorvos: 45,71	0,0007 µg/l
			Isoproturon: 2	1 µg/l
			Linuron: 1,37	0,7 µg/l
			Mevinfos: 1,35	0,02 µg/l
448000	Wellen	Herk	Barium: 1,38	60 µg/l (JG-MKN)
			Uranium: 1,48	1 µg/l (JG-MKN)
449700	Herk-de-Stad	Hoevenbeek	α- en β- endosulfan: 1,4	Σ = 0,01 µg/l
			Fenithion: 130	0,002 µg/l
			Malathion: 106,67	0,003 µg/l
			Parathion-ethyl: 77,5	0,004 µg/l
			Nitriet: 1,18	200 µg N/L (JG-MKN)
449890	Herk-de-Stad	zijbeek Terbermenbeek	Nitriet: 1,37	600 µg N/L
449910	Nieuwerkerken	Wijerbeek	Nitriet: 1,01	200 µg N/L (JG-MKN)

- Pesticiden
- Zware metalen
- Nitrieten

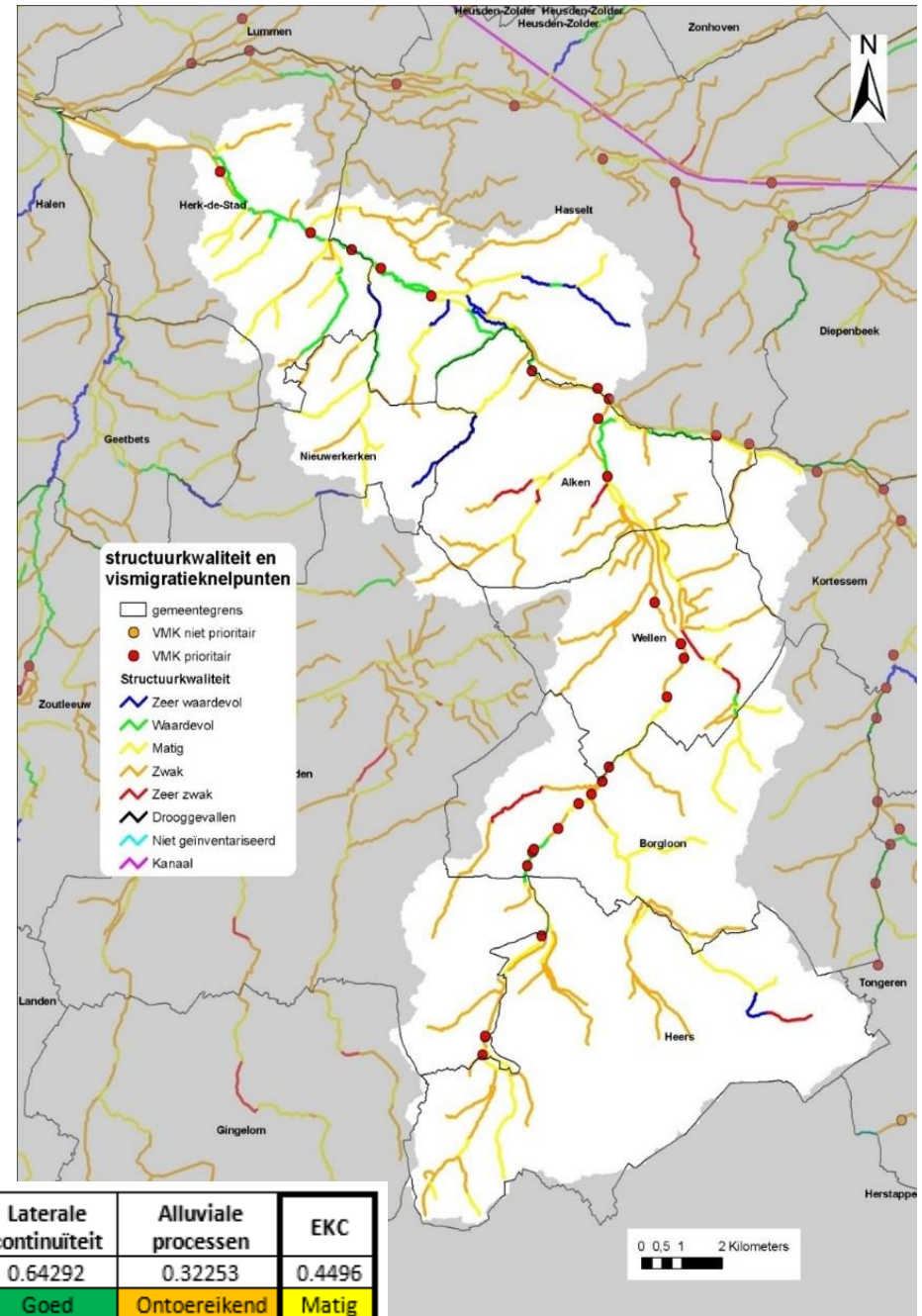
Chemische toestand

Structuurkwaliteit

Hydromorfologie

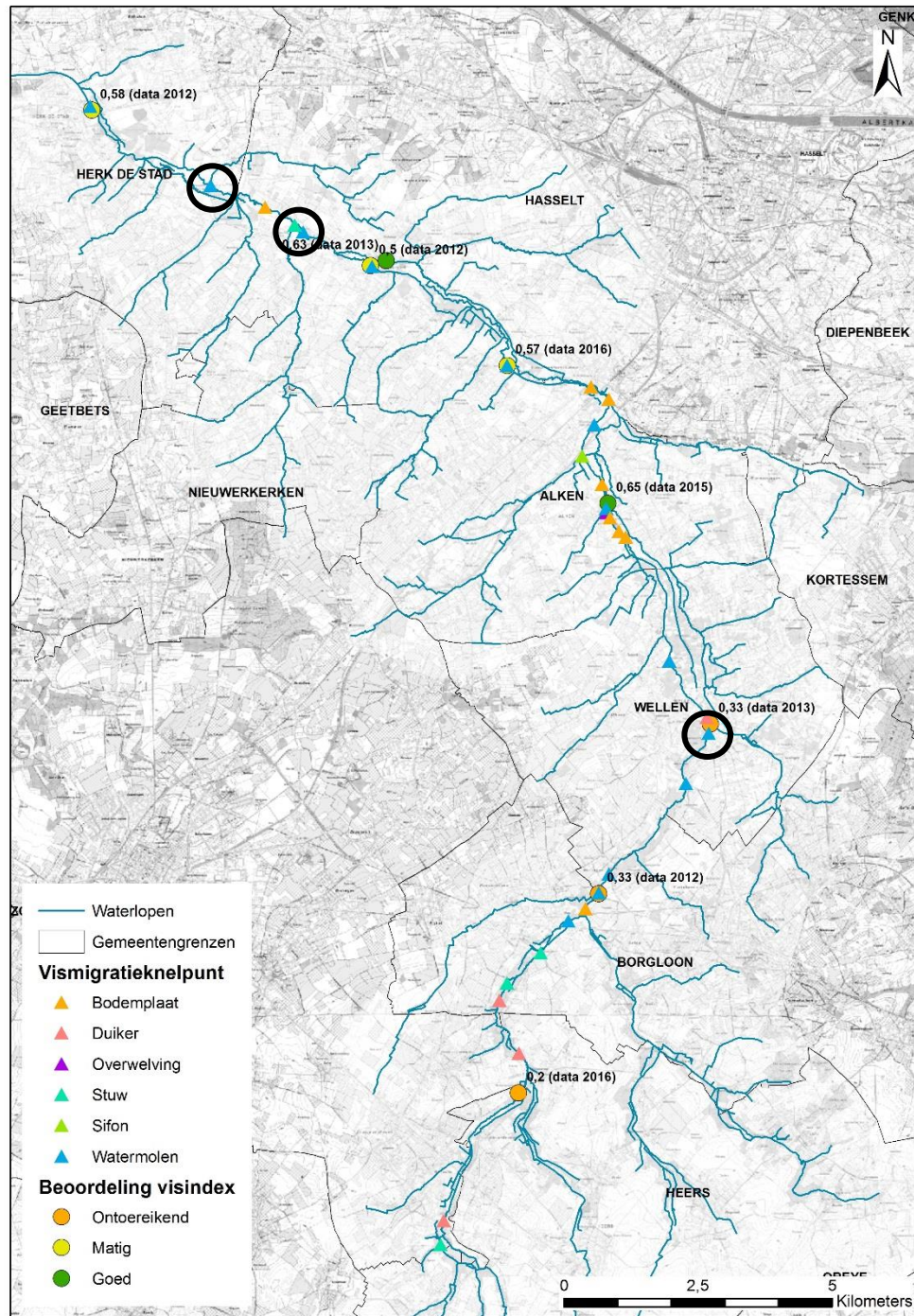
Deelmaatlatten

VL05_108	Profiel	Bedding	Oever	Stroming	Longitudinale continuïteit	Laterale continuïteit	Alluviale processen	EKC
Waarde	/	0.37677	0.79645	0.57154	0.1875	0.64292	0.32253	0.4496
Beoordeling	/	Ontoereikend	Goed	Matig	Slecht	Goed	Ontoereikend	Matig

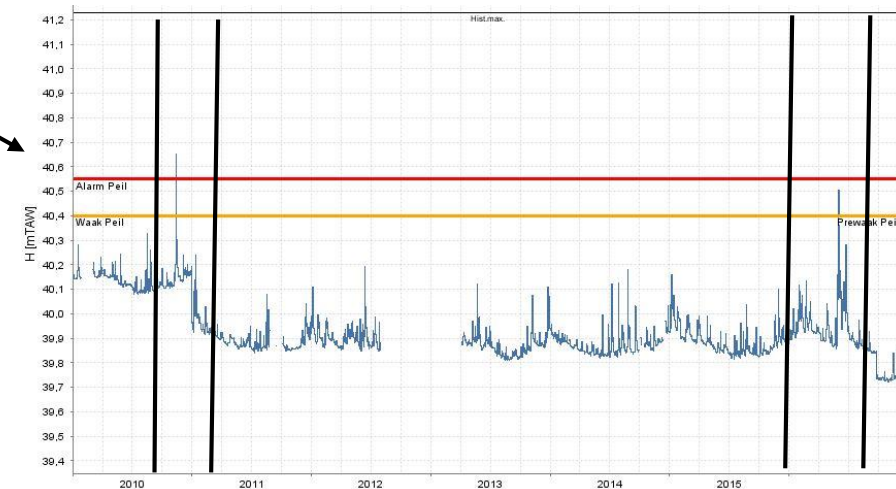
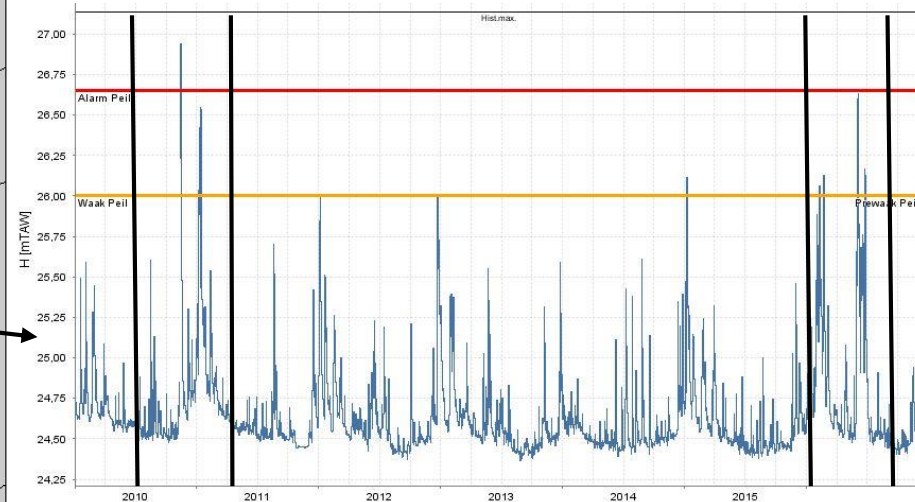
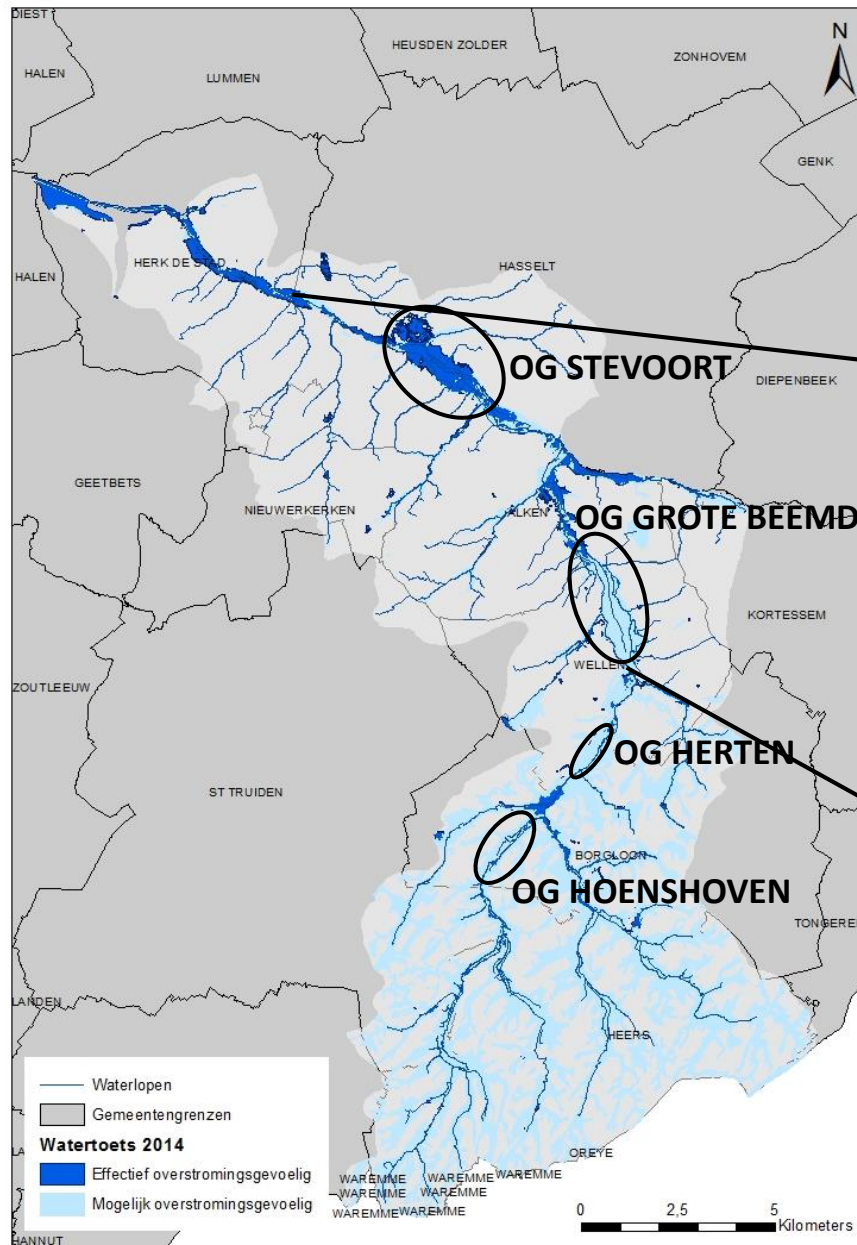
Structuurkwaliteit

Vismigratieknelpunten

Waterkwantiteit

DEMERBEKKEN

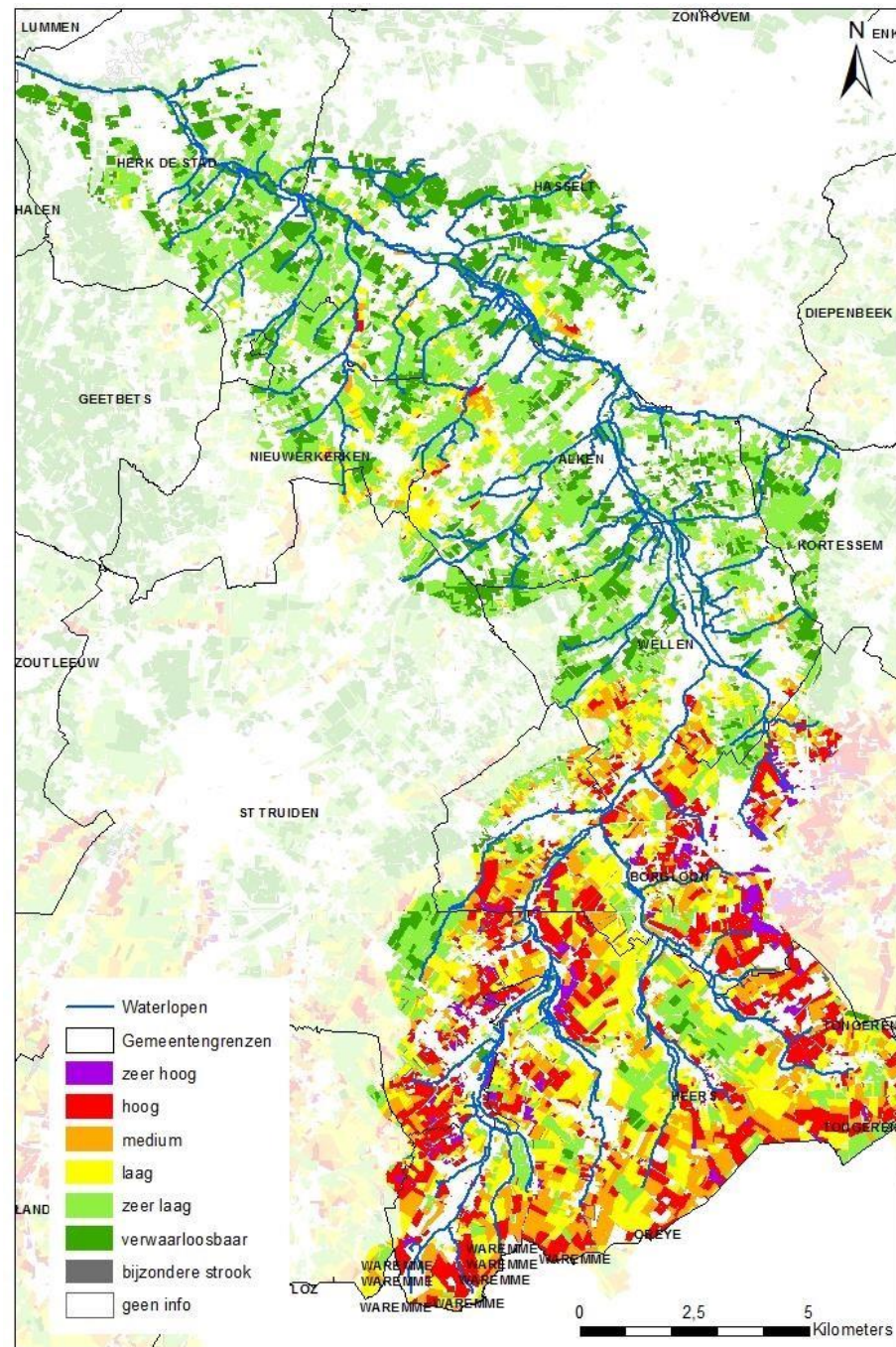
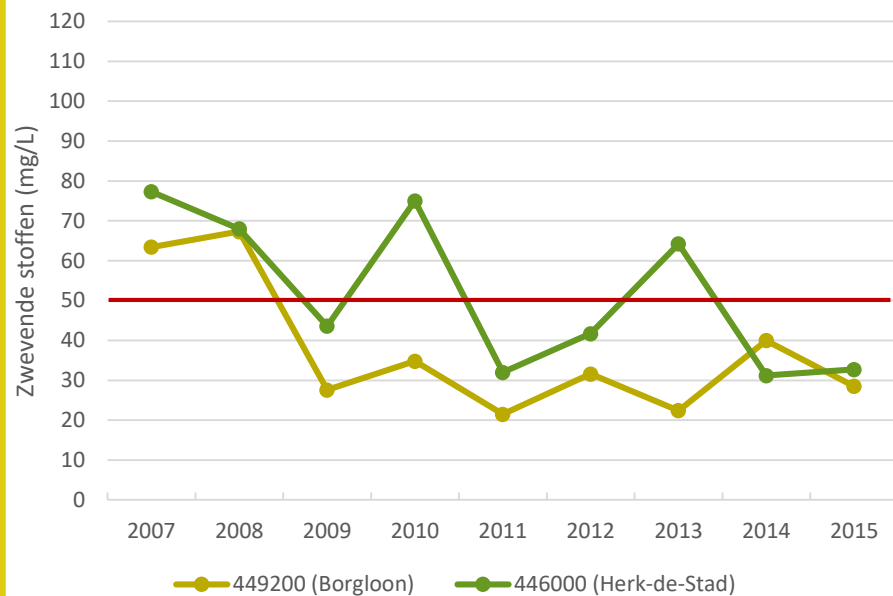

Waterkwantiteit

Sedimenten

Waterbodems

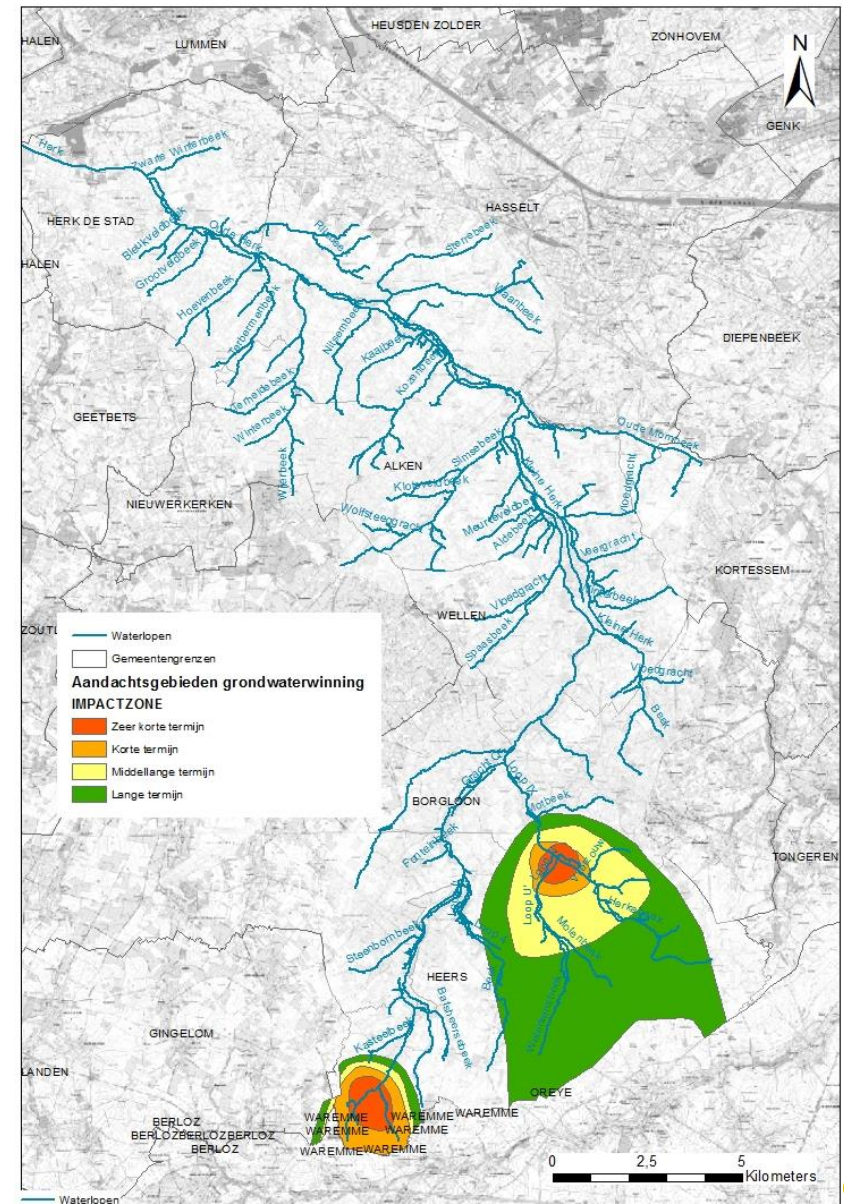
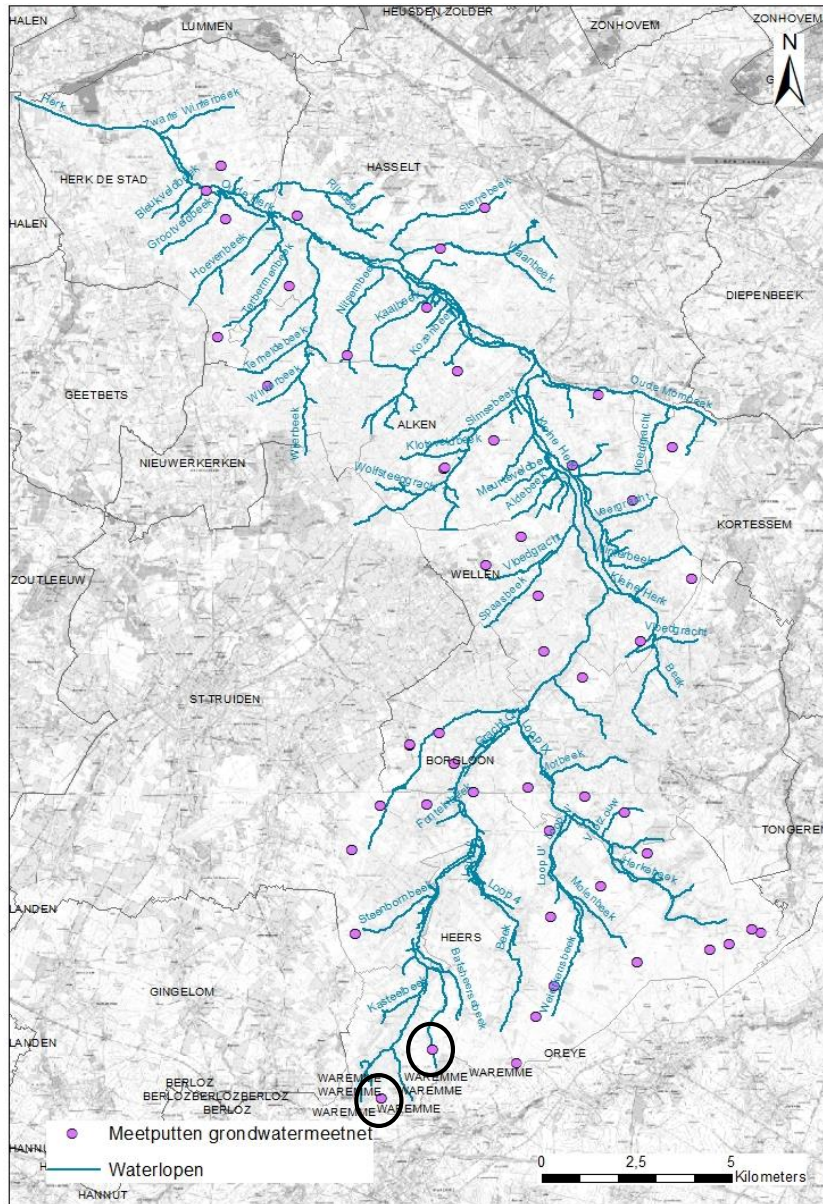
Meetpunten: 446000,449800				
Parameter	Toets	Eenheid	Meting	Evaluatie
Biologische beoordeling	Triade - Biologie	/	1,00	Goed
Fysisch-chemische beoordeling	Triade - Ecotoxicologie	/	3,00	Acute impact
Ecotoxicologische beoordeling	Triade - Fysicochemie	/	3,00	Afwijkend
Globale kwaliteitsbeoordeling	Triade - globaal	/	3,00	Verontreinigd
Dikte sediment	Gemiddelde	m	0,35	Dik
Hoeveelheid sediment		m ³	758,40	Geen waarde

Waterbodem

Nummer	Jaar	Triade Eindklasse	Triade Fysico Chemie Eindklasse	Triade Ecotoxicologie Eindklasse	Triade Biologie Eindklasse
446000	2012	niet verontreinigd	licht verontreinigd	niet verontreinigd	niet verontreinigd
448000	2012	verontreinigd	verontreinigd	sterk verontreinigd	niet verontreinigd

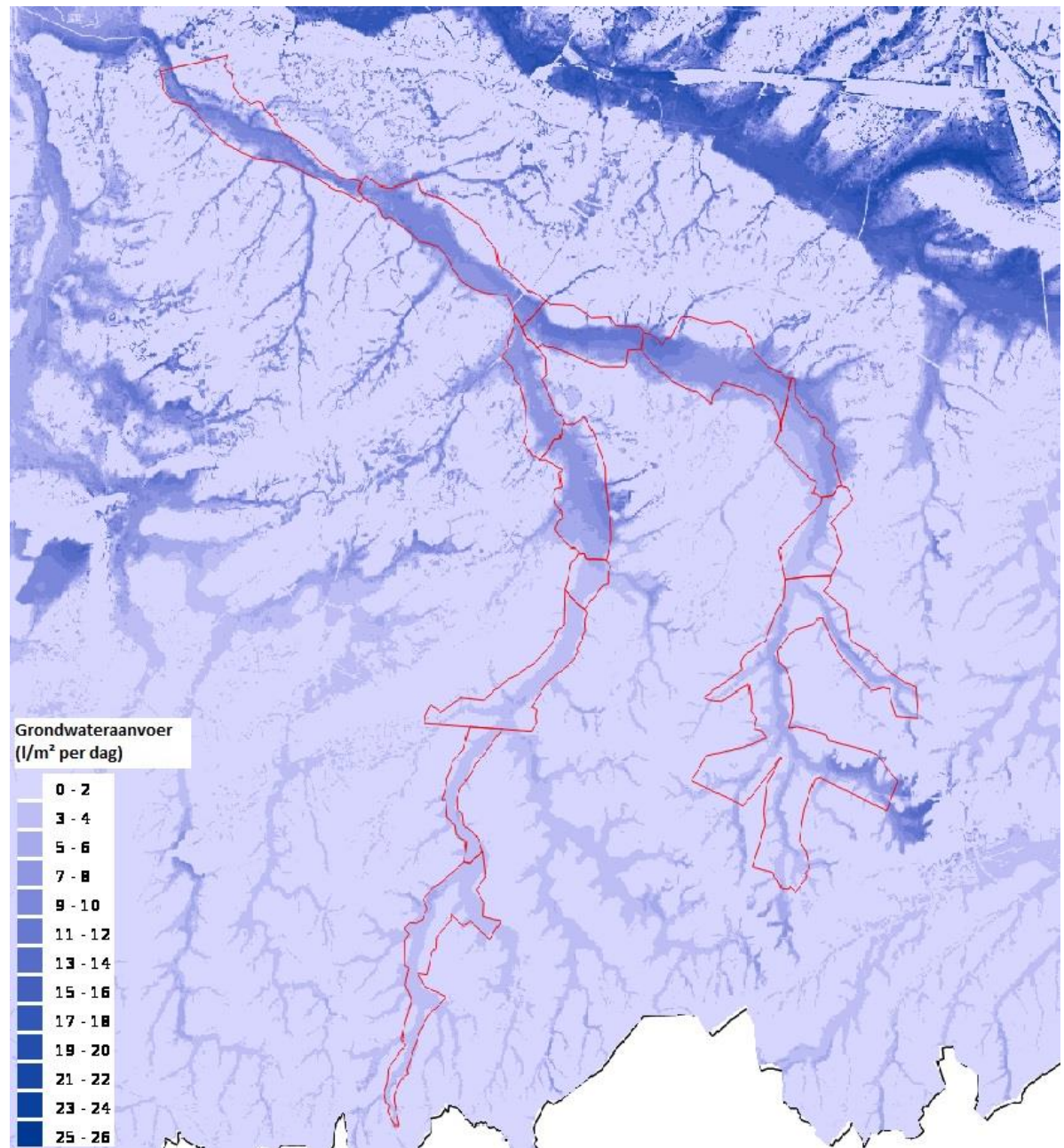

Grondwater

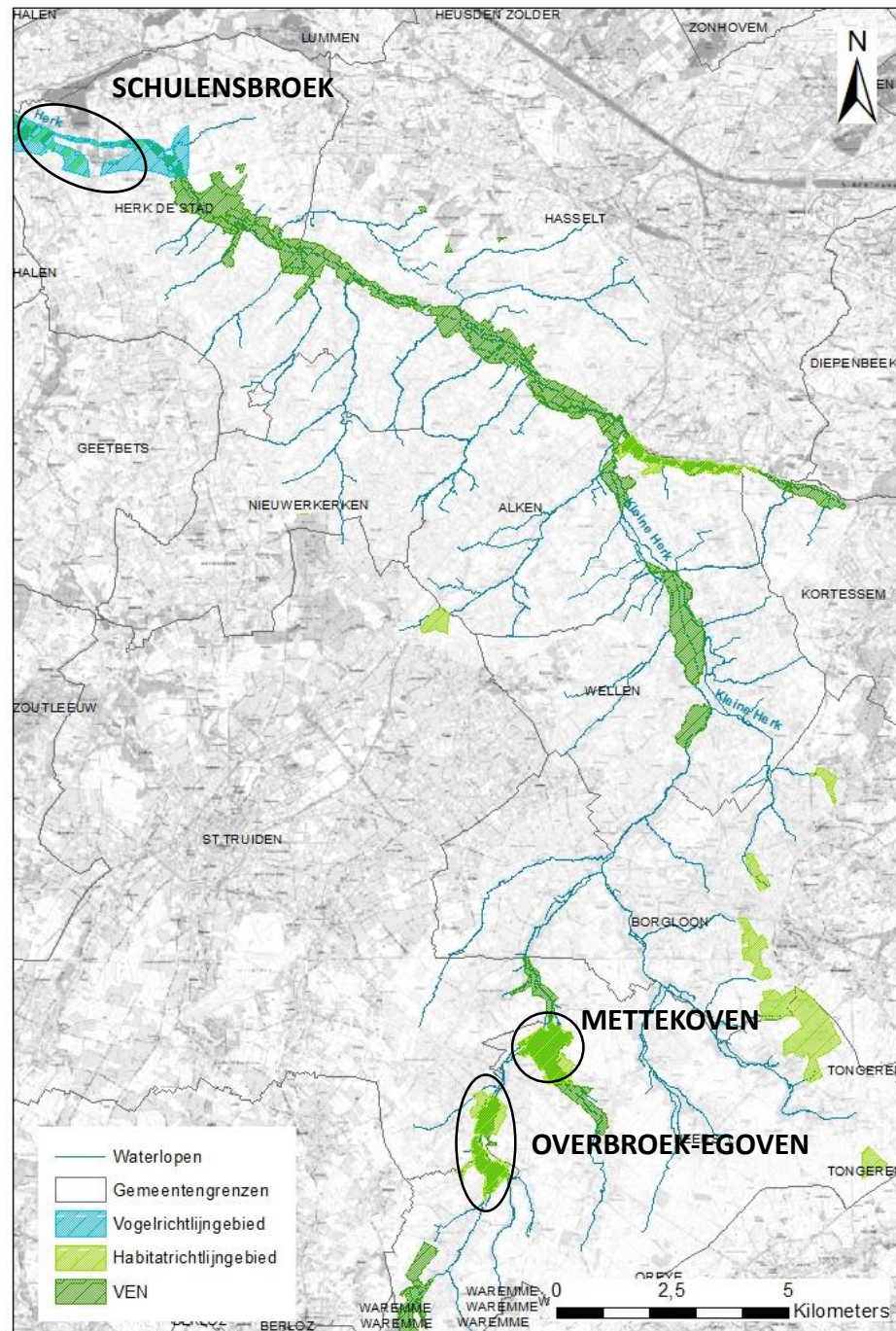
Grondwater

Beschermde zones

- Habitatrichtlijngebieden
  - Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw (BE2200038)
  - Demervallei (BE2400014)
- Vogelrichtlijngebied: Demervallei
- VEN-gebied

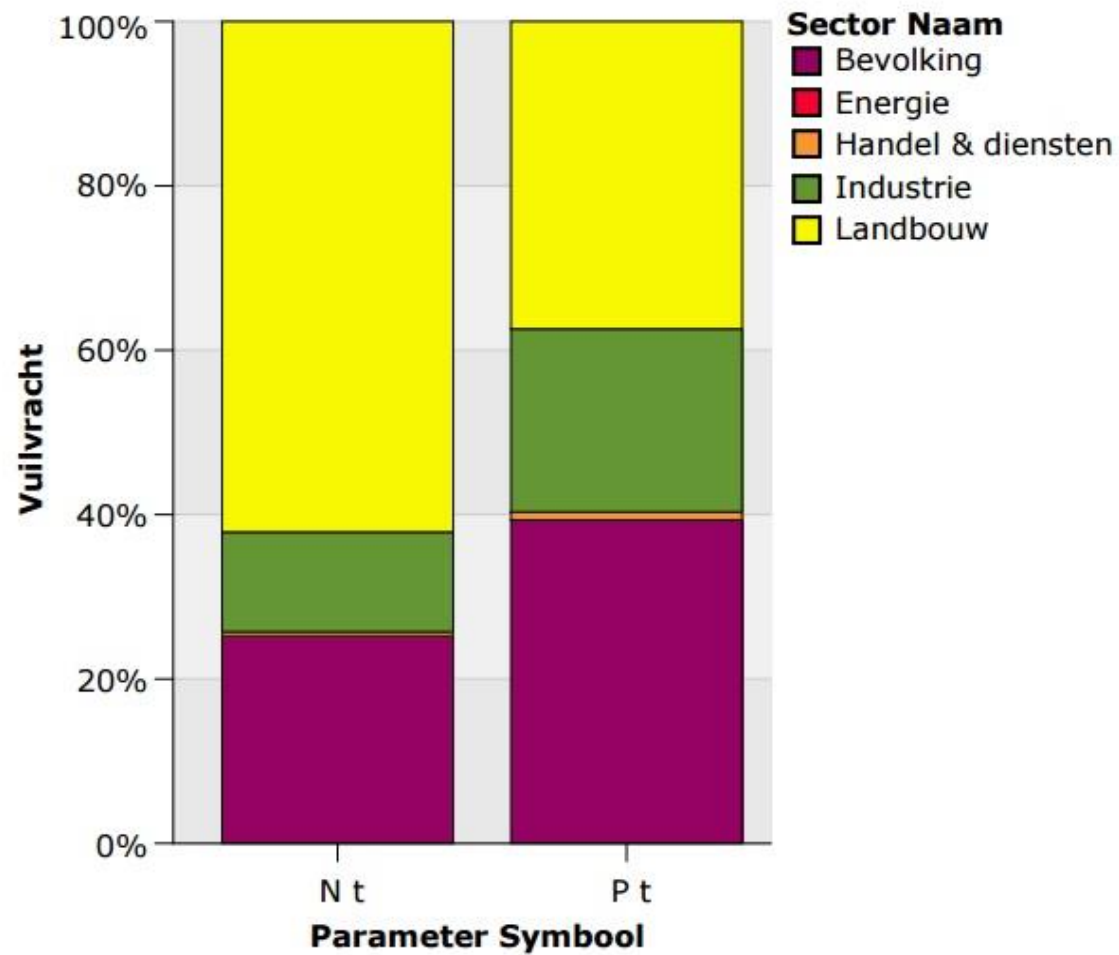

Oorzaken van de huidige toestand

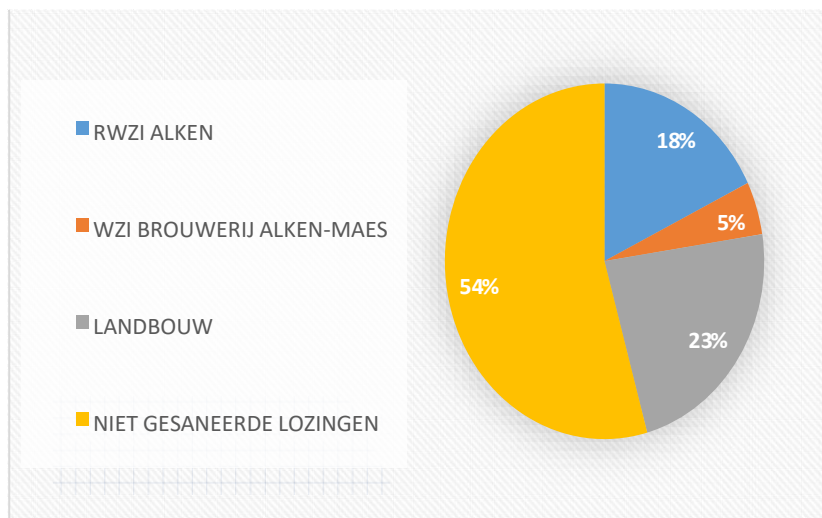
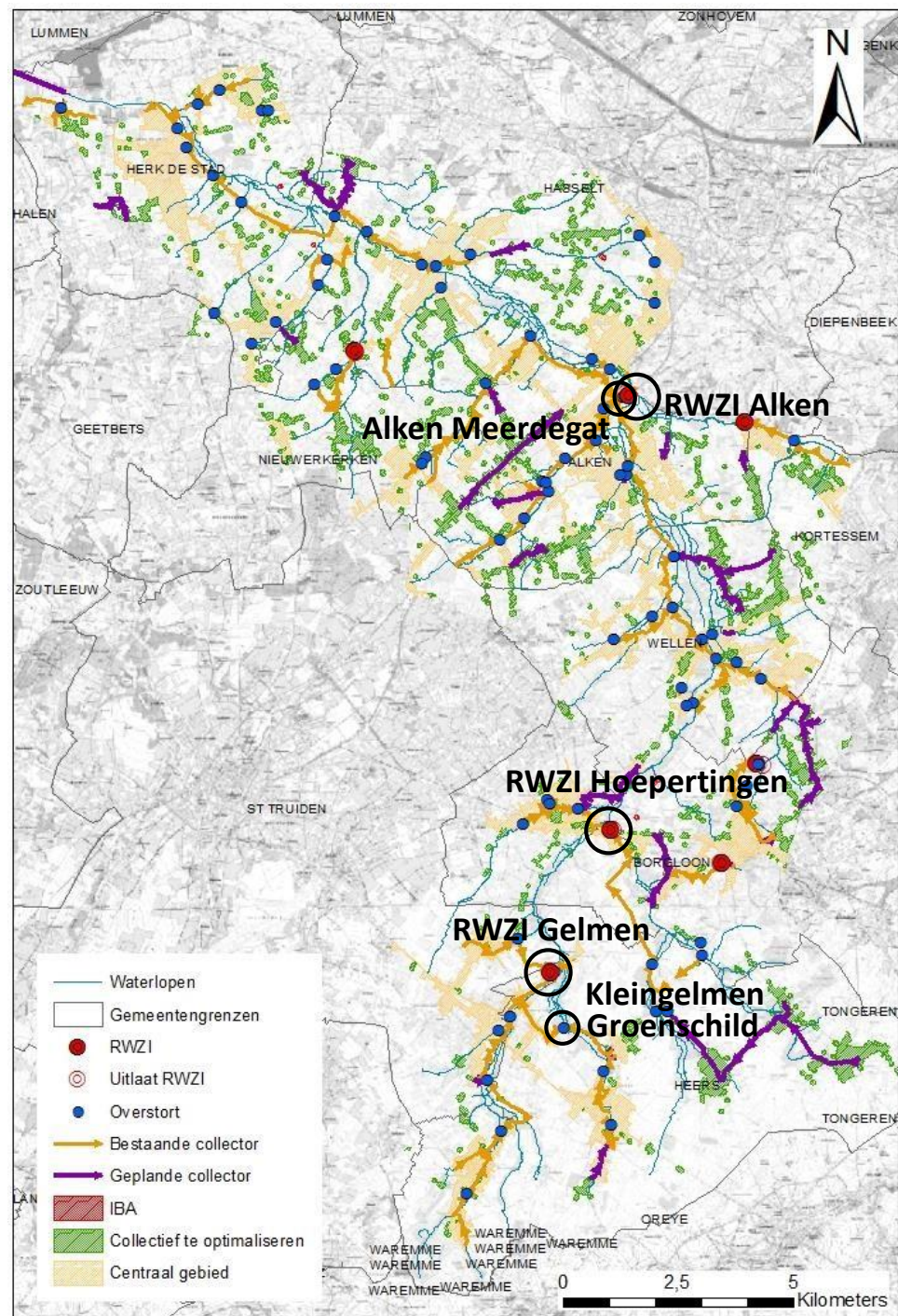
Drukken

Drukken

Impact afvalwater

- Overstorten
- RWZI's: verdunningsproblematiek

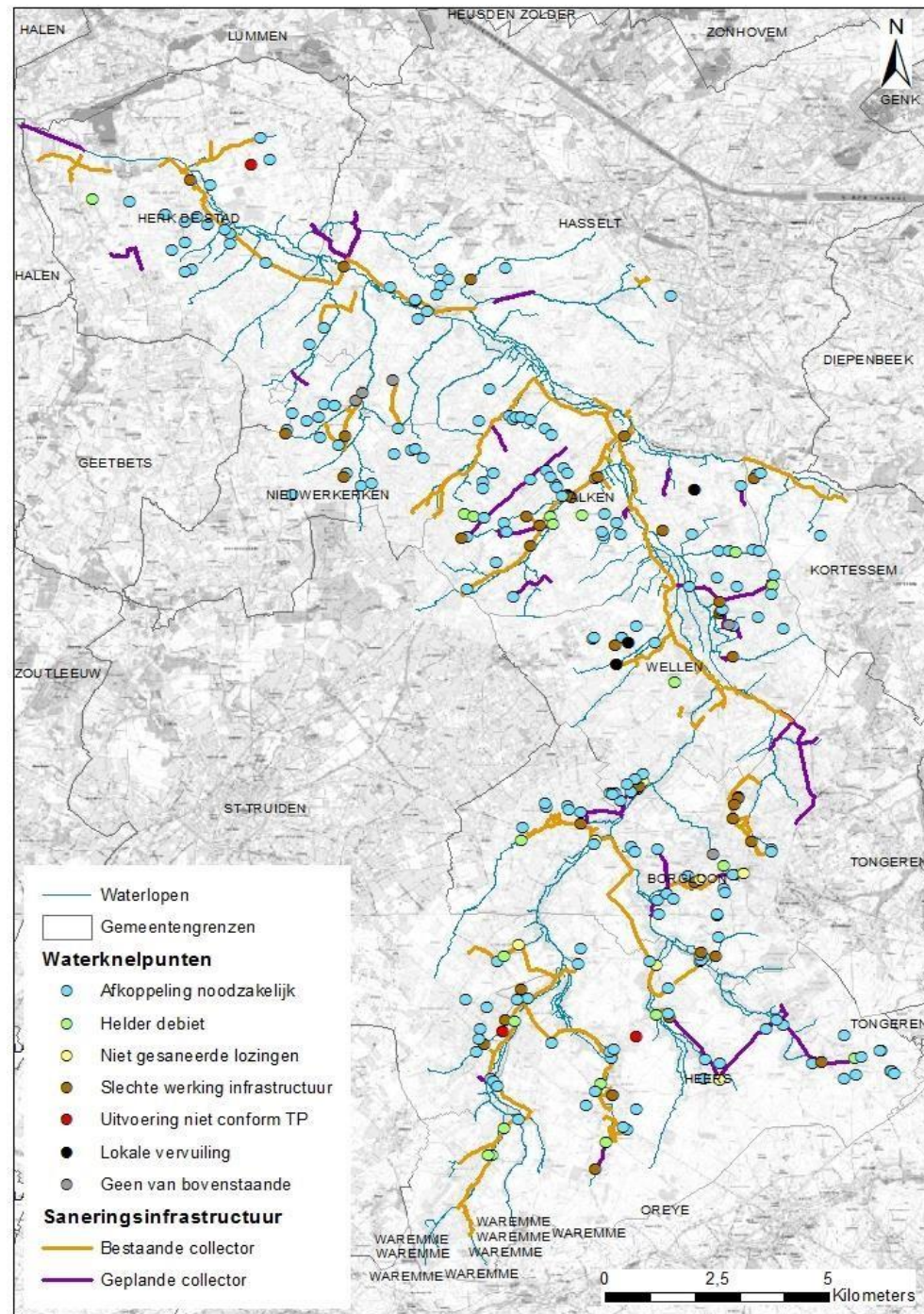

Drukken

Impact afvalwater

- Waterknelpunten: vnl. noodzaak van afkoppelingen

Drukken

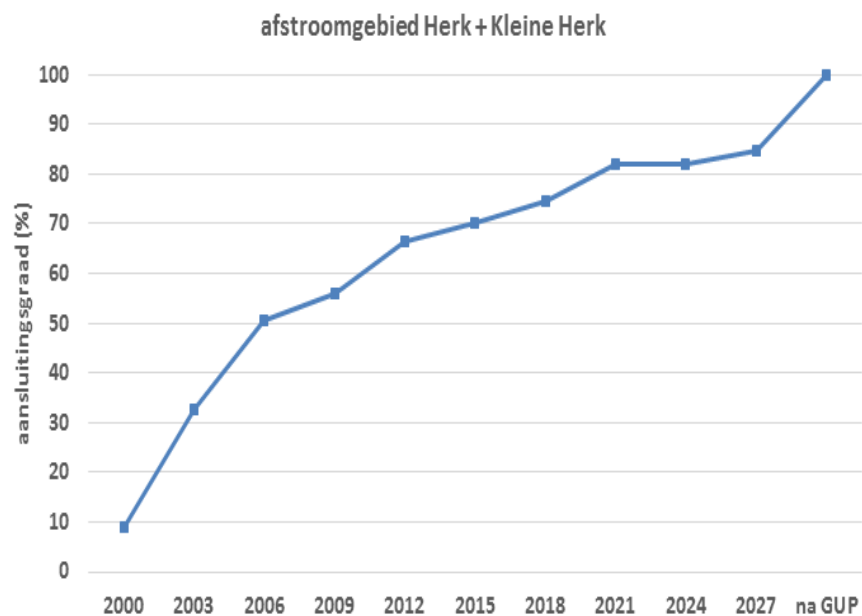
Impact huishoudelijk afvalwater

	Aantal inwoners	Aantal gerioleerd	Aantal toekomstig gerioleerd	Huidige aansluitingsgraad	Aantal RWZI huidig	Aantal RWZI toekomstig	Huidige zuiveringsgraad	Toekomstige zuiveringsgraad
Afstroomgebied	56.348	42.720	13.368	70,04%	39.282	56.088	69,71 %	99,54 %
ZG Alken	23.063	16.646	6.387	66,35%	15.277	23.024	66,24%	99,83%
ZG Borgloon-Tivoli	2.554	2.240	314	87,72%	2.244	2.558	87,86%	100%
ZG Gelmen	7.500	6.633	861	85,51%	6.408	7.494	85,44%	99,92%
ZG Hoepertingen	6.262	4.497	1.720	48,49%	3.083	6.358	49,23%	100%

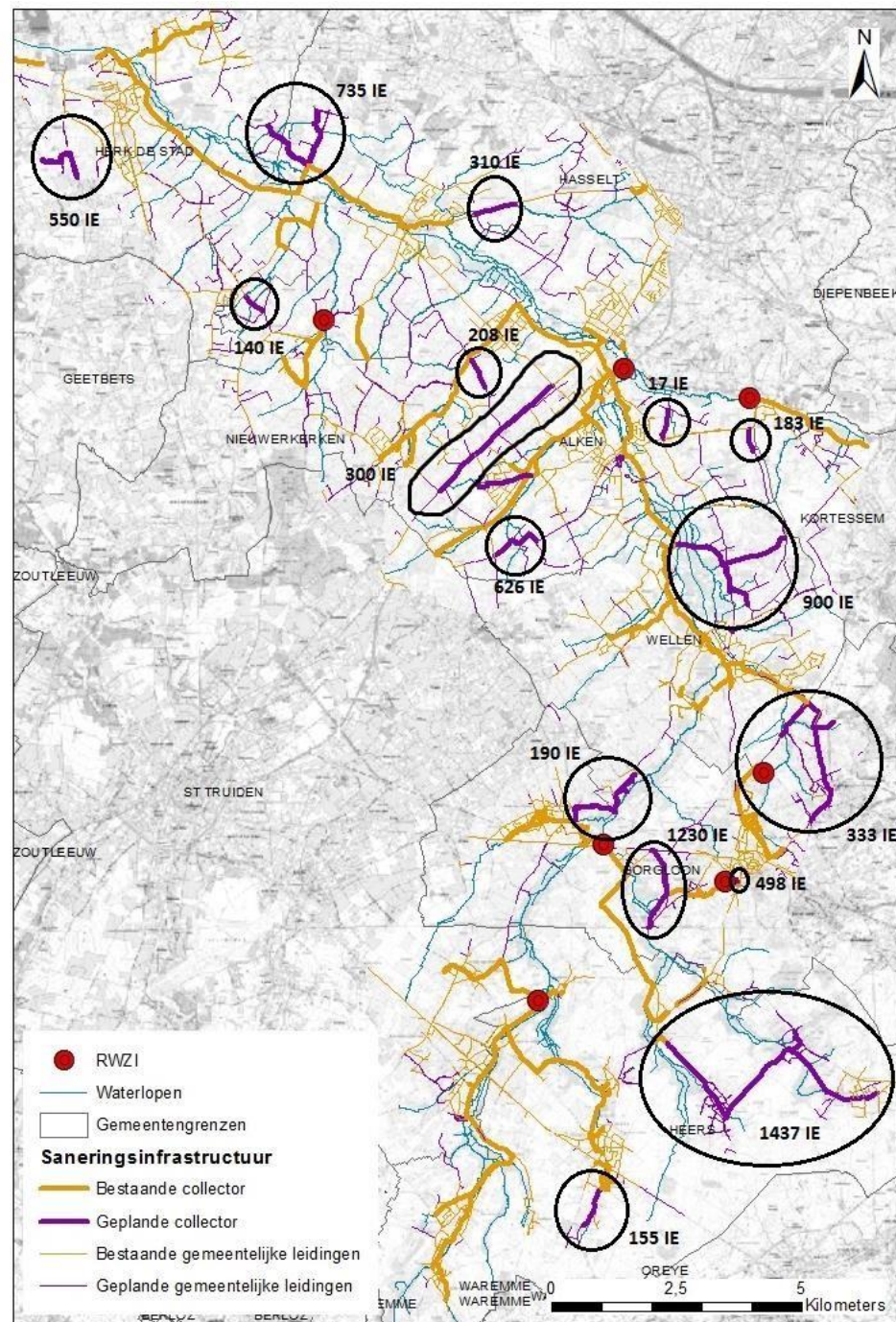
Drukken

Impact huishoudelijk afvalwater

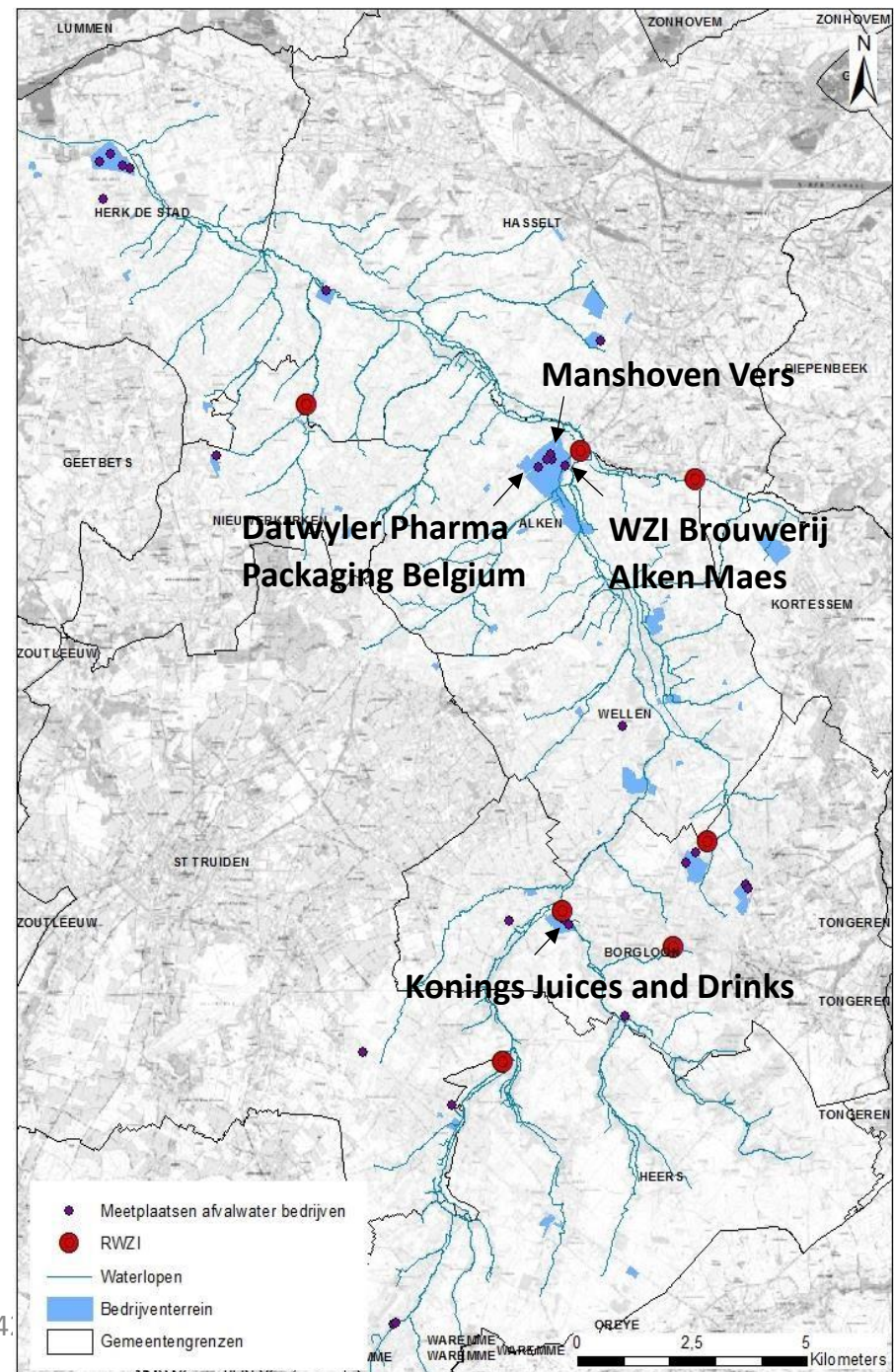
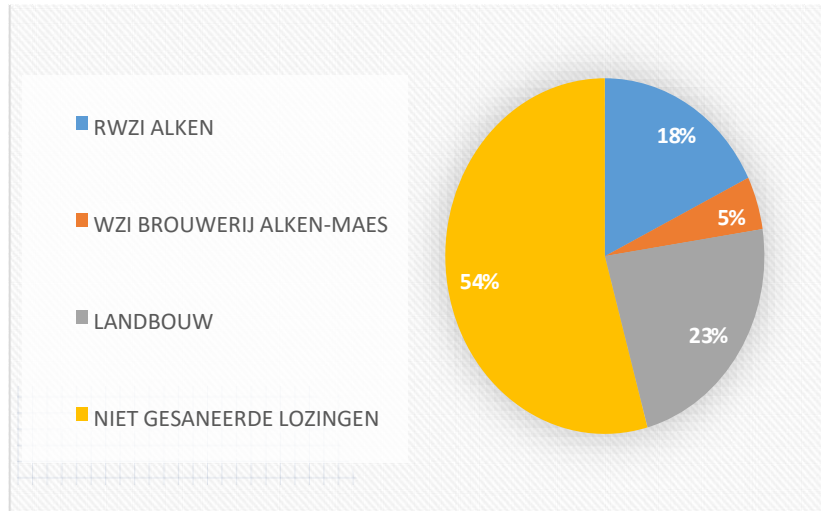
Integraal Waterbeleid

Samen werken aan water

Drukken

Impact industrieel afvalwater

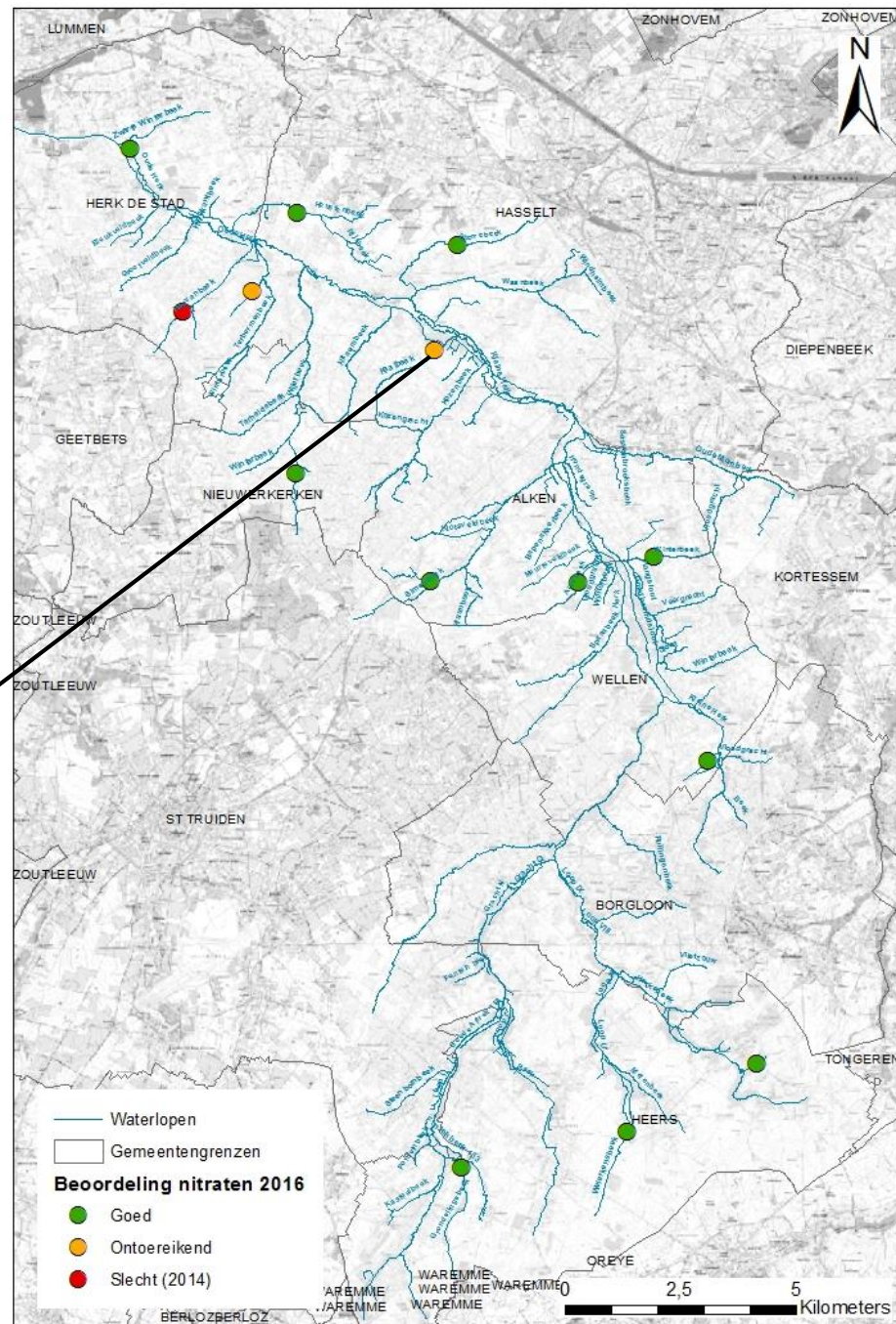
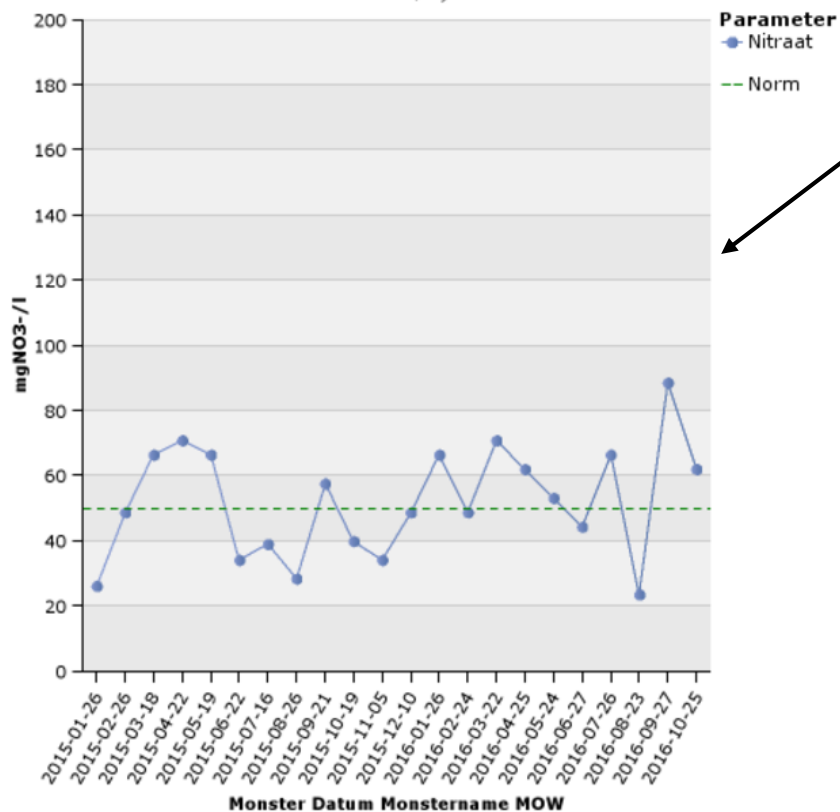

Drukken

Impact landbouw: nitraten

Evolutie nitraatconcentratie (laatste 2 jaar)

(Nitraatconcentratie uitgedrukt in mg NO₃/l (50 mg nitraat / l = 11,3 mg N / l))

Drukken

Impact waterbeheer

- Rechttrekkingen en kanalisaties (bijv. Herk in Schulensbroek)
- Verlegging in functie van watermolens (bijv. molens in Alken)
- Ruimingsbeleid

- + Hermeanderingsprojecten (bijv. Herk in Helshoven)
- + Oplossen vismigratieknelpunten (bijv. Graetmolen in Wellen)
- + Aanleg overstromingszones en wachtbekkens (bijv. Stevoort)
- + Ruimingsbeleid (maaibeheer)

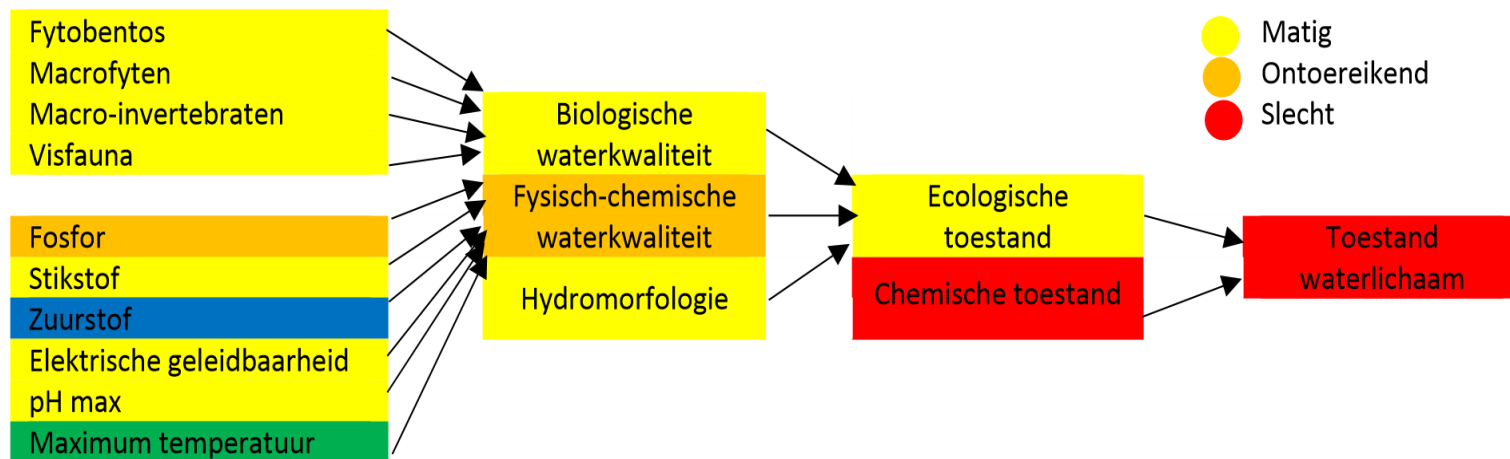

Conclusies en actieprogramma

Waterkwaliteit

Conclusie

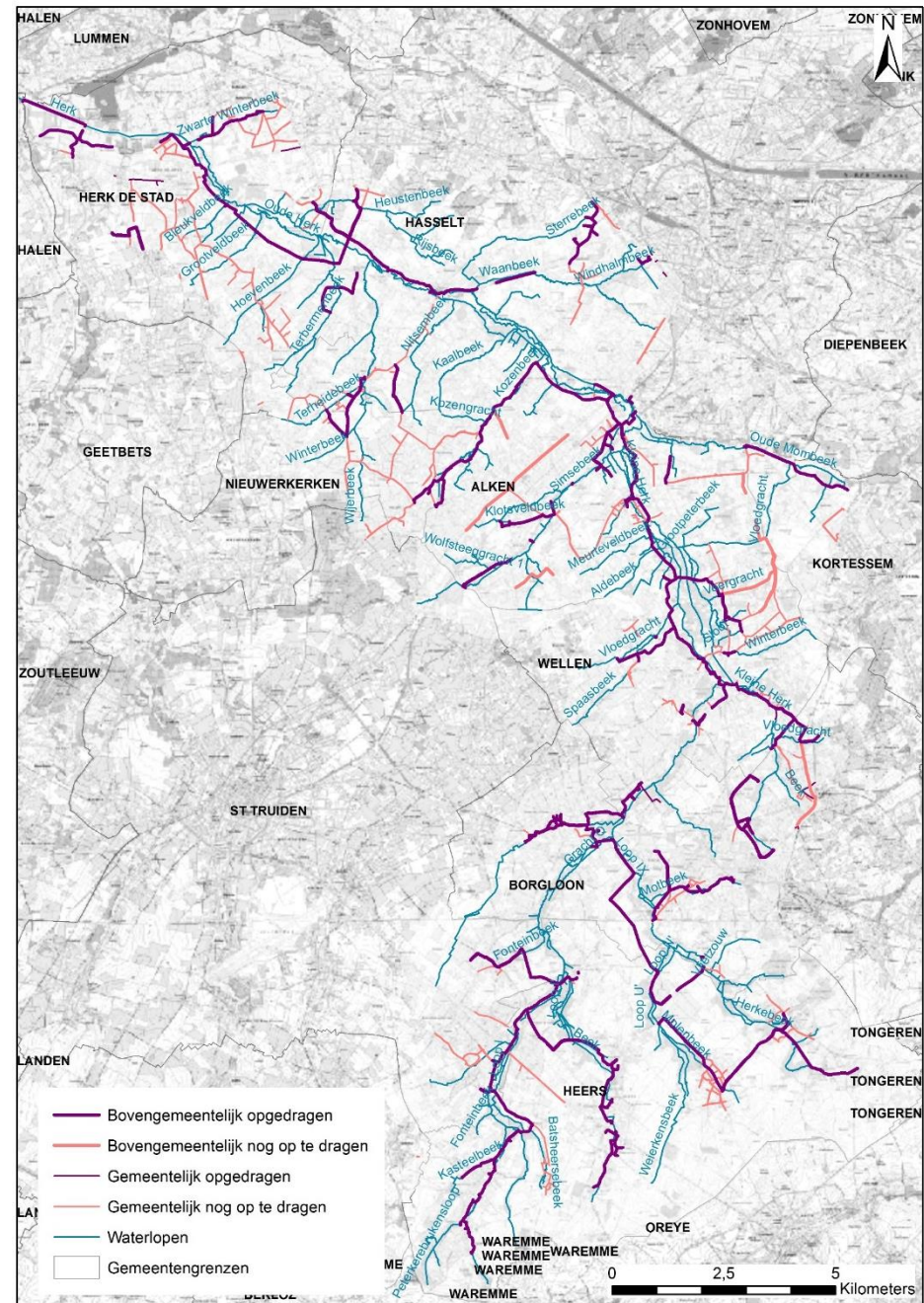

Waterkwaliteit

Acties fysisch-chemische waterkwaliteit

- Onderzoeken mogelijkheden verminderen fosforconcentratie
- Aanpak erosieprobleem
- Aanpak pesticidenprobleem
- Sensibilisatie en handhaving
- Optimalisatie en verdere uitbouw saneringsinfrastructuur
- Aanpak overstorten en verdunningsproblematiek RWZI's

Waterkwaliteit

Acties structuurkwaliteit

- Beekstructuurherstel via hermeanderingenprojecten
- Sanering vismigratieknelpunten
- Doorlichting ruimingsbeheer

Waterkwantiteit

Conclusie: ≠ gecontroleerde overstromingszones, maar nog altijd wateroverlast (zomer 2016)

Acties:

- Betere afstemming van de verschillende GOG's
- Beter beheer van de regenwaterafvoer via brongerichte maatregelen
- Ruimte voor water via aangepast ruimingsbeheer en structuurherstel

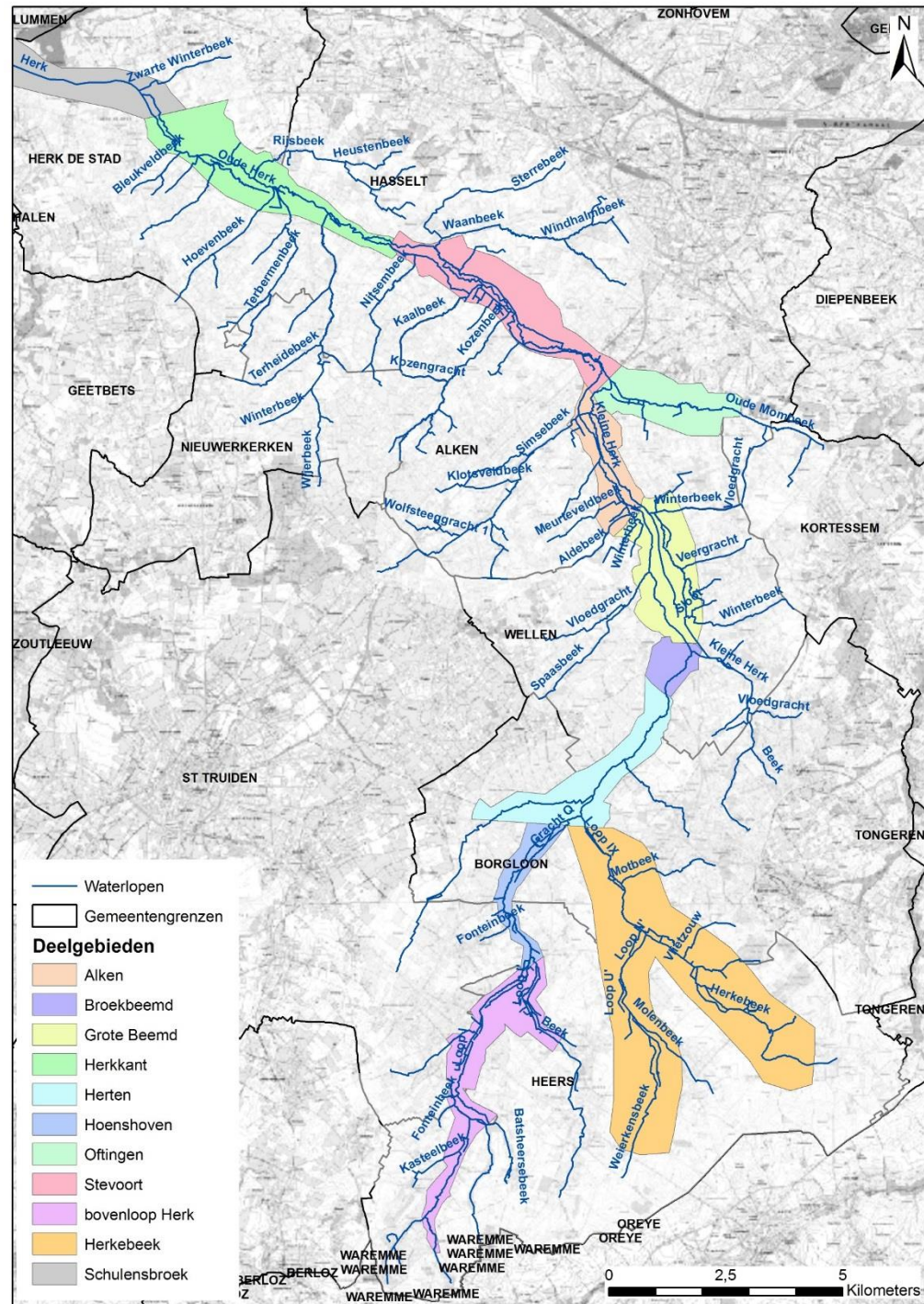
Actieprogramma

Overzicht per deelgebied

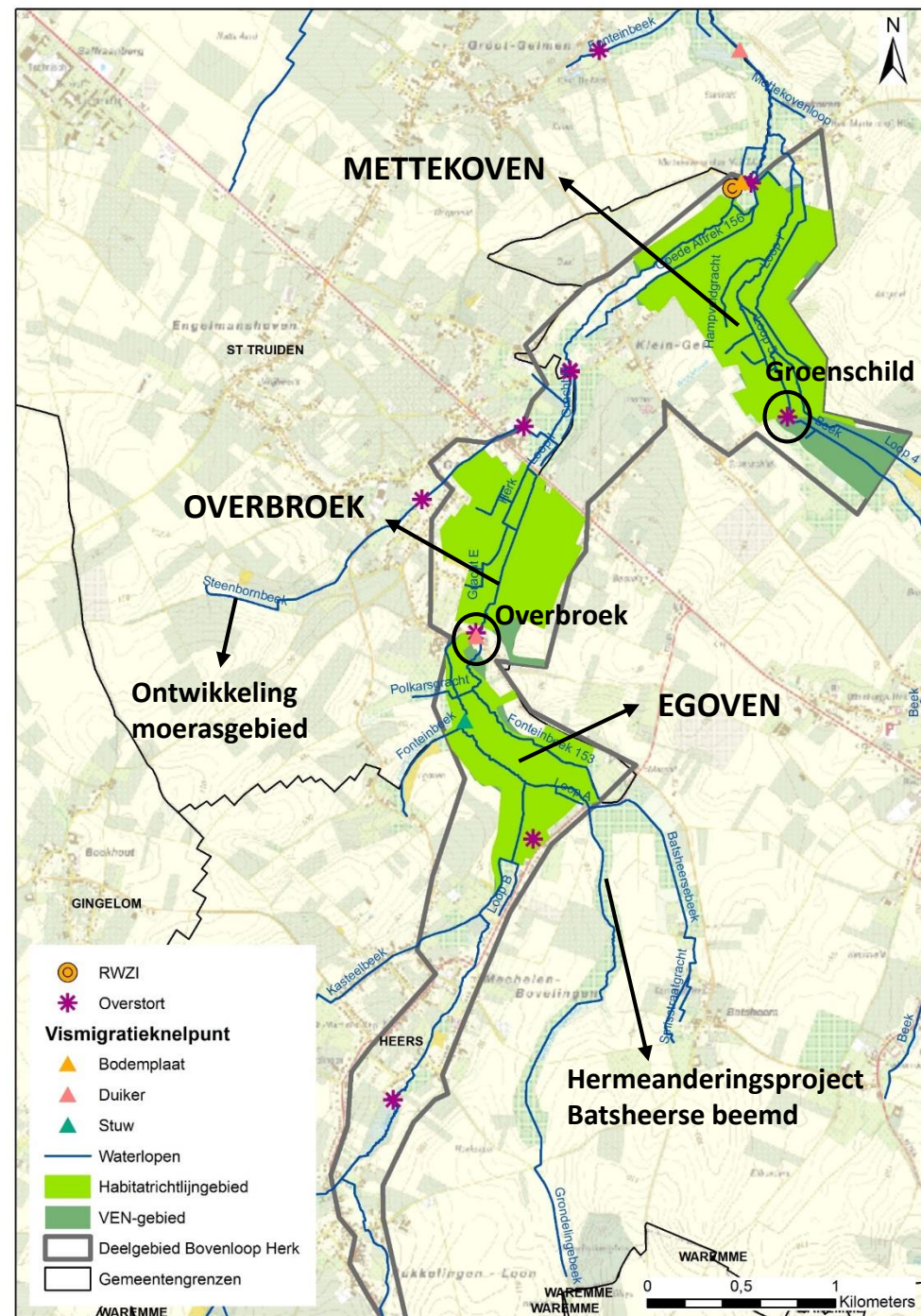
Deelgebieden Herk

- Afstroomgebied opgedeeld in 11 deelgebieden
- Specifieke acties per gebied

Bovenloop Herk

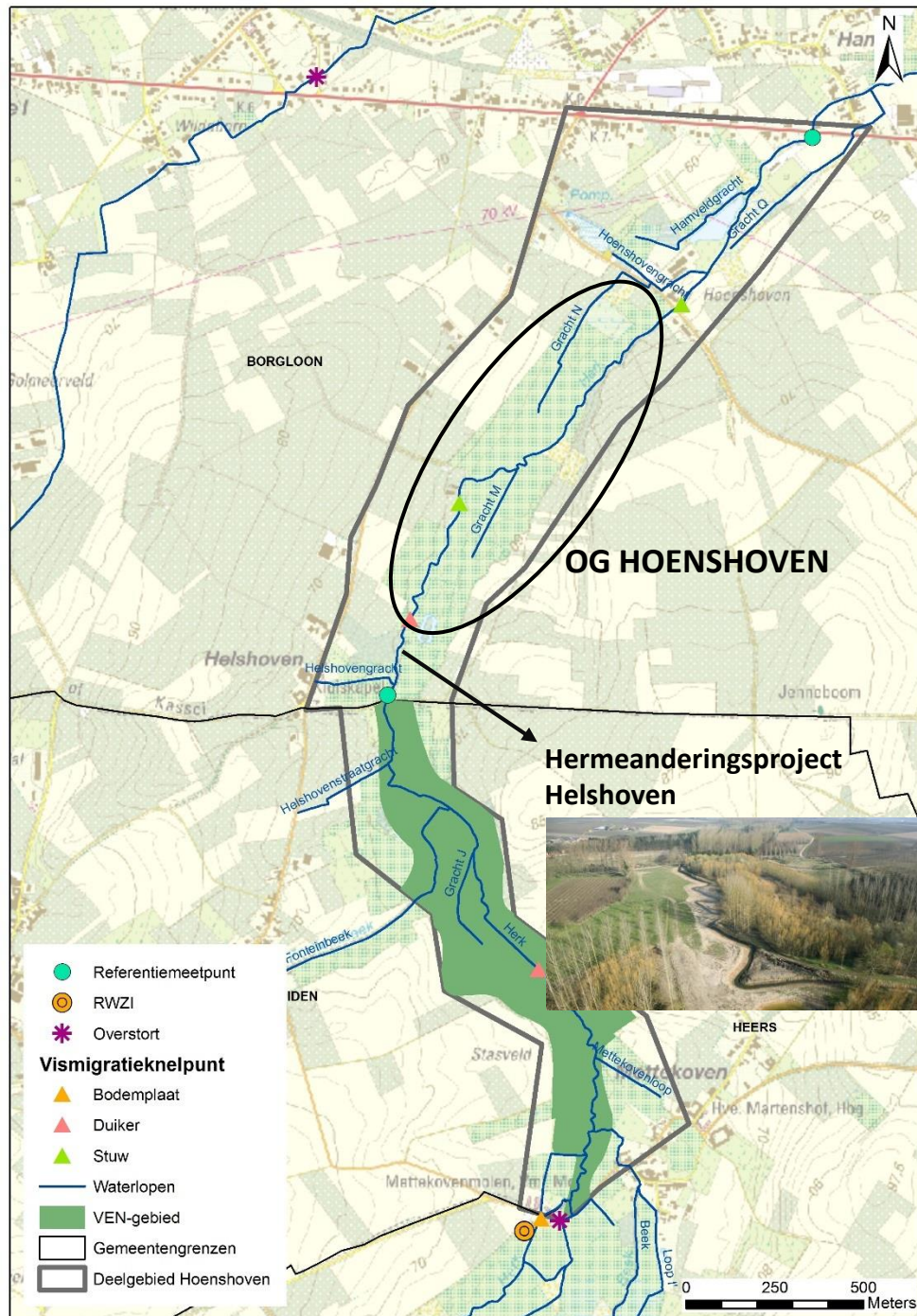
- IHD gerelateerde acties Overbroek-Egoven en Mettekoven
- Hermeanderingproject Batsheerse beemd
- Ontwikkeling moerasgebied Steenbornbeek
- Overstortwerking Kleingelmen Groenschild en Gelinden Overbroek
- Onderzoeken mogelijkheden beekstructuurherstel en herstel waterhuishouding in andere delen (o.a. beemden Klein-Gelmen)

Hoenshoven

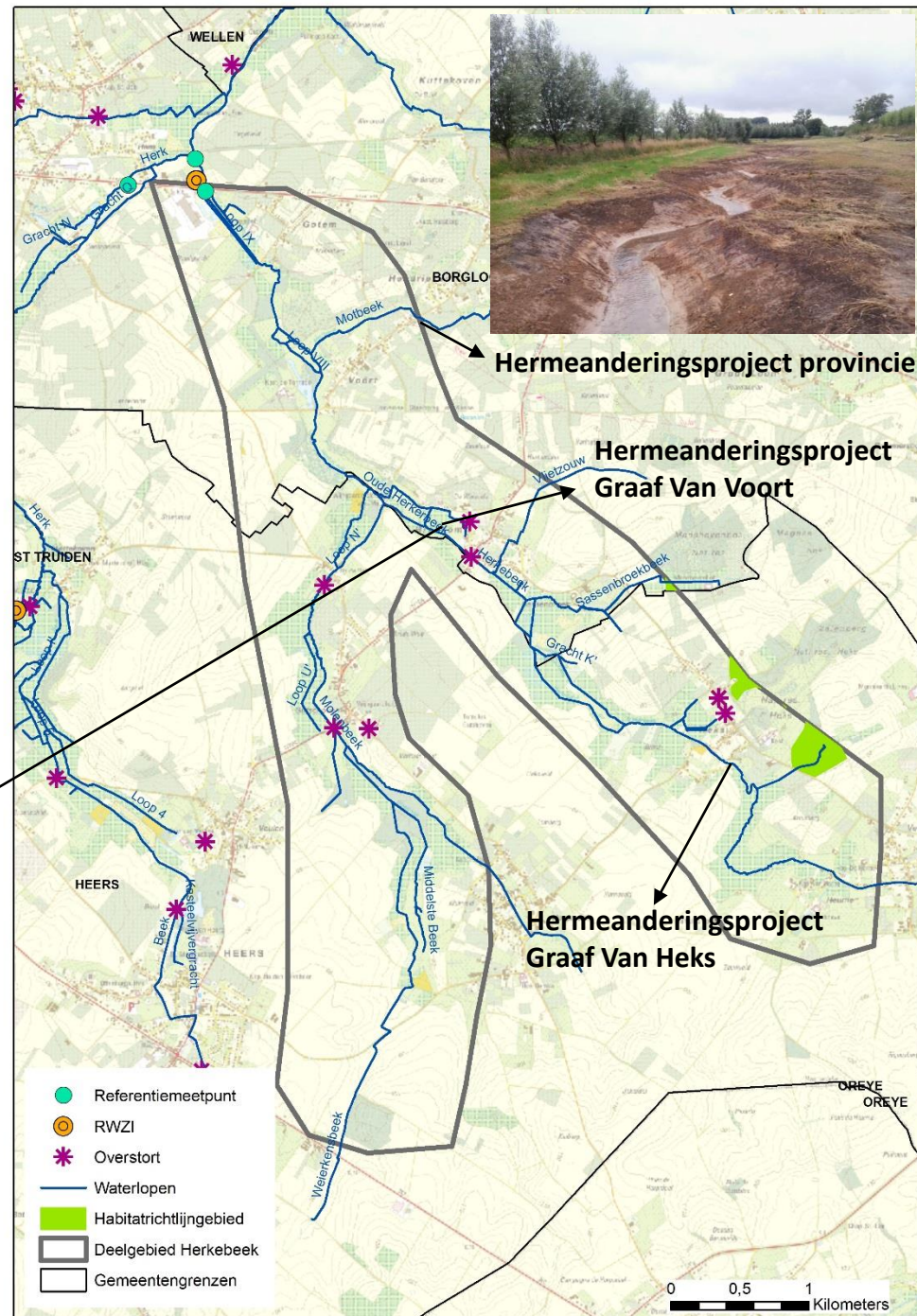
- Uitgevoerd project in Helshoven
- Verdere inrichting van OG Hoenshoven

Herkebeek

- Uitgevoerd hermeanderingsproject op de Motbeek door de provincie
- Uitgevoerd hermeanderingsproject op de Herkebeek i.s.m. Graaf van Voort
- Mogelijk hermeanderingsproject op de Herkebeek i.s.m. Graaf van Heks
- Onderzoeken mogelijkheden gebied Molenbeek-Weierkensbeek

Vismigratiekneelpunt

- Referentiemeetpunt
- RWZI
- Overstort
- Bodemplaat
- Watermolen
- Waterlopen
- Deelgebied Herten
- Gemeentengrenzen

Hermeanderingsproject Golmeerszouwbeek

Nieuwe molen

Oeverafschuiningen

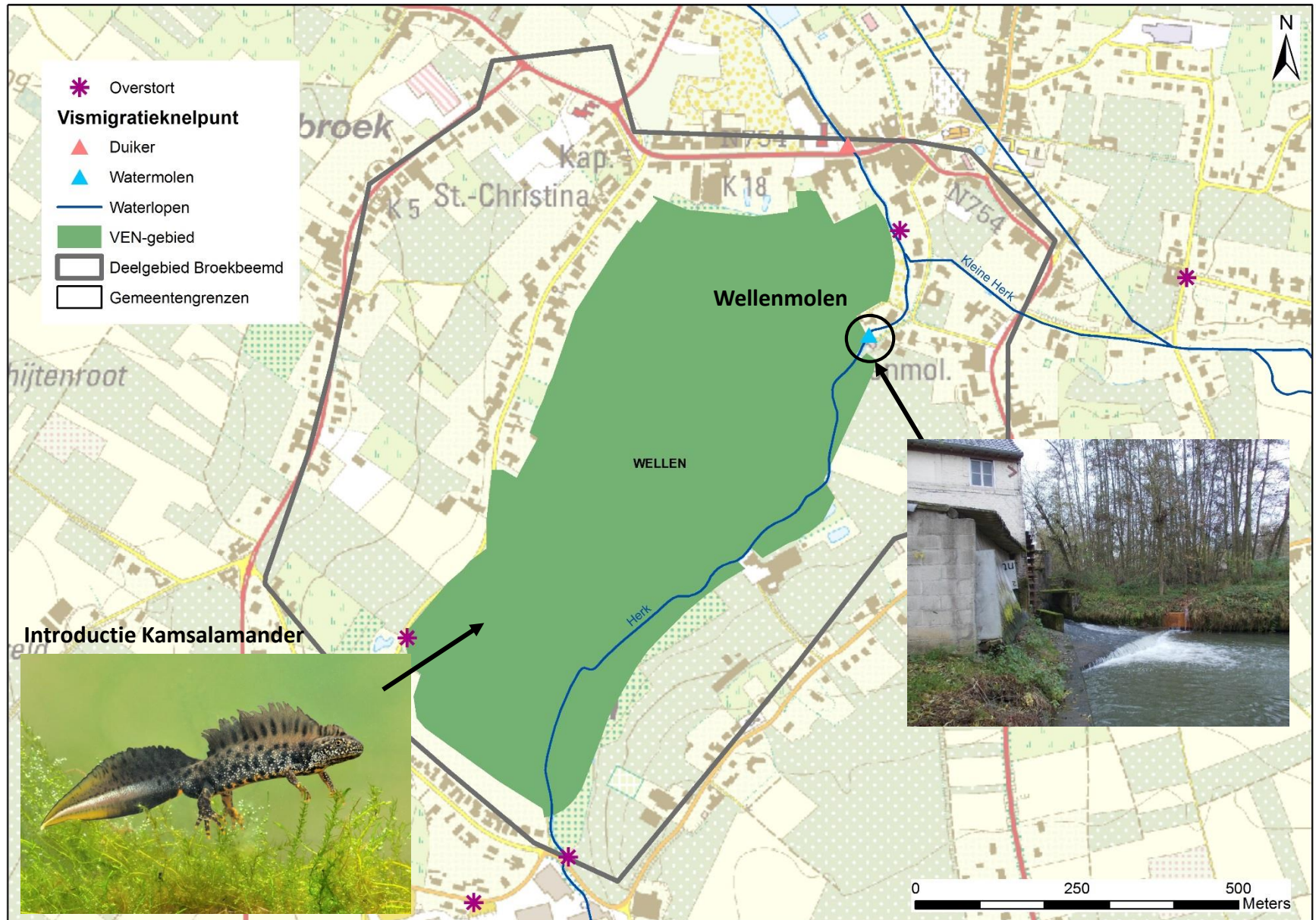
OG HERTEN

Kilometers

Broekbeemd

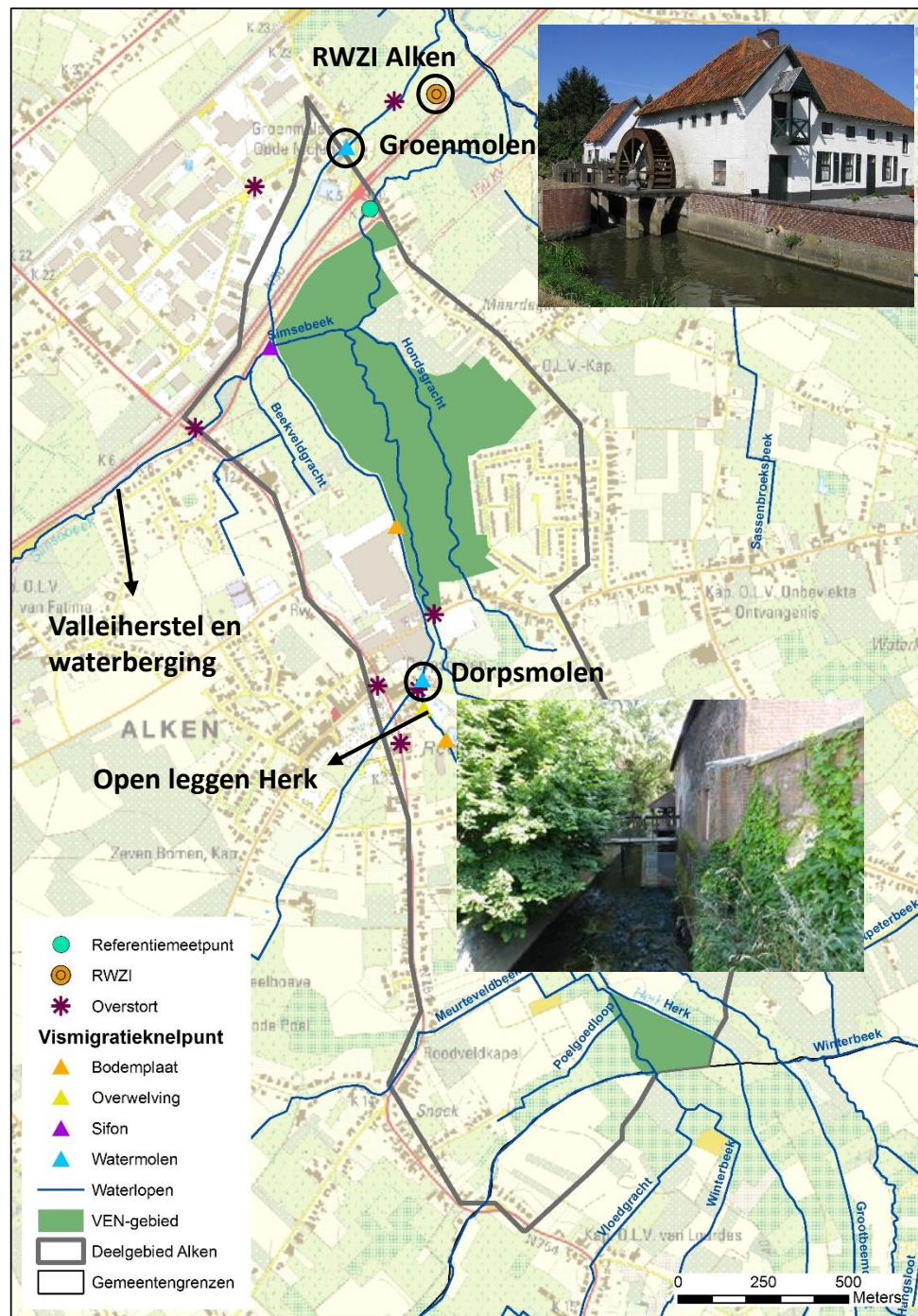

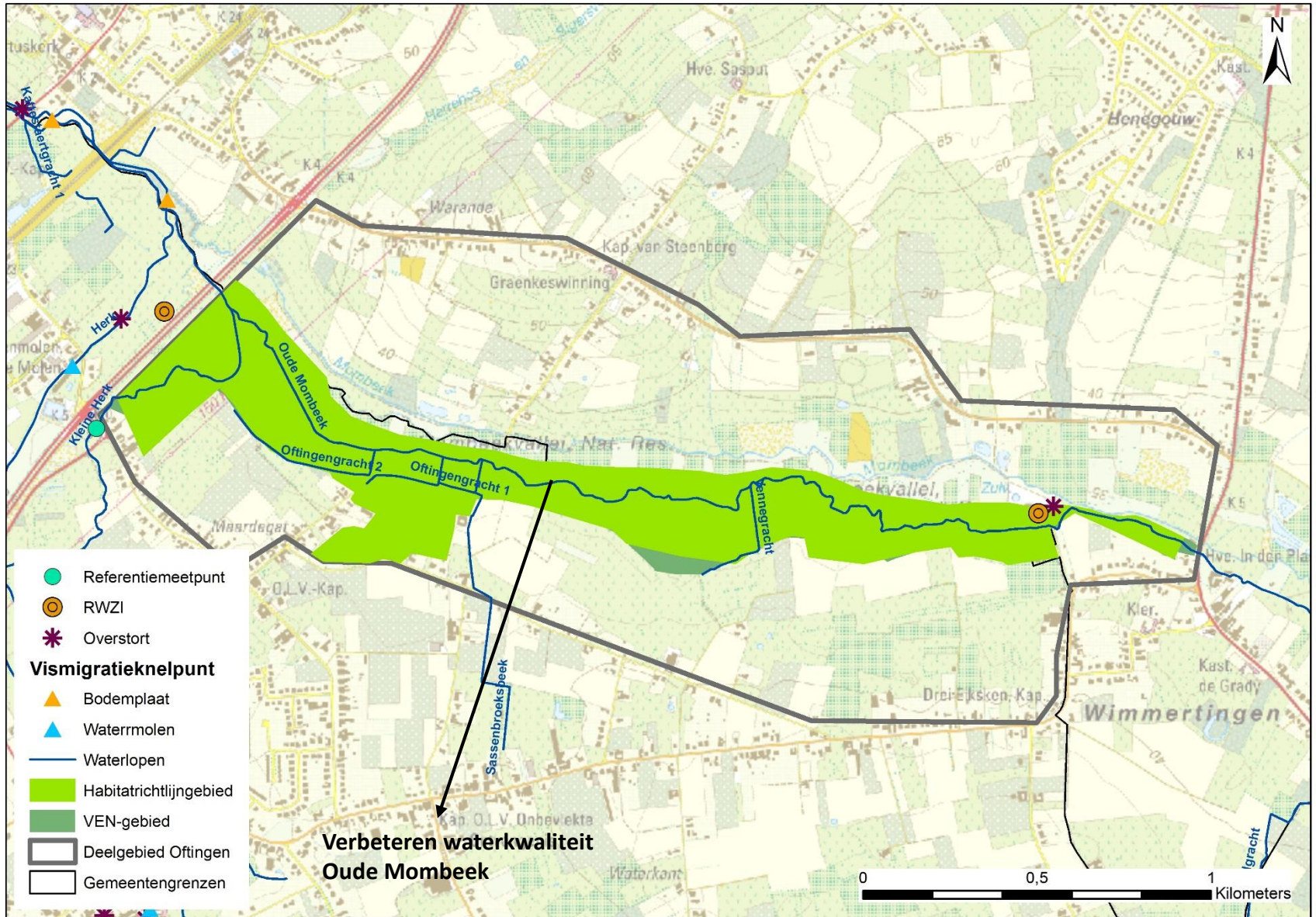
Alken

- Verstedelijkt gebied: openlegging & structuurherstel in De Alk
- Eventueel oplossen van vismigratieknelpunten
- Project openbreken overwelving van de Herk
- Simsebeek: combinatie van valleierherstel en waterberging
- Aanpak verdunningsproblematiek RWZI Alken

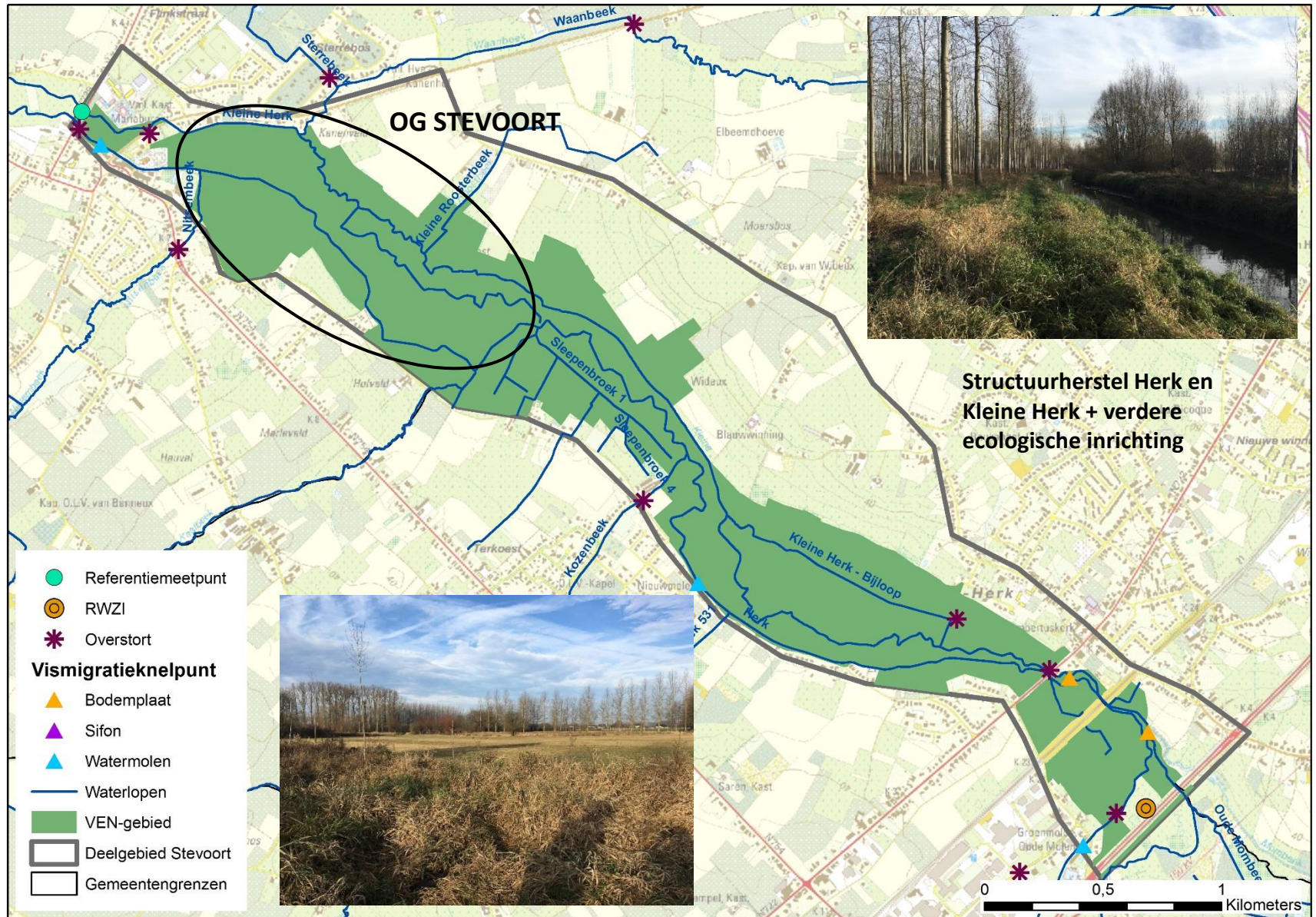

Oftingen

Stevoort

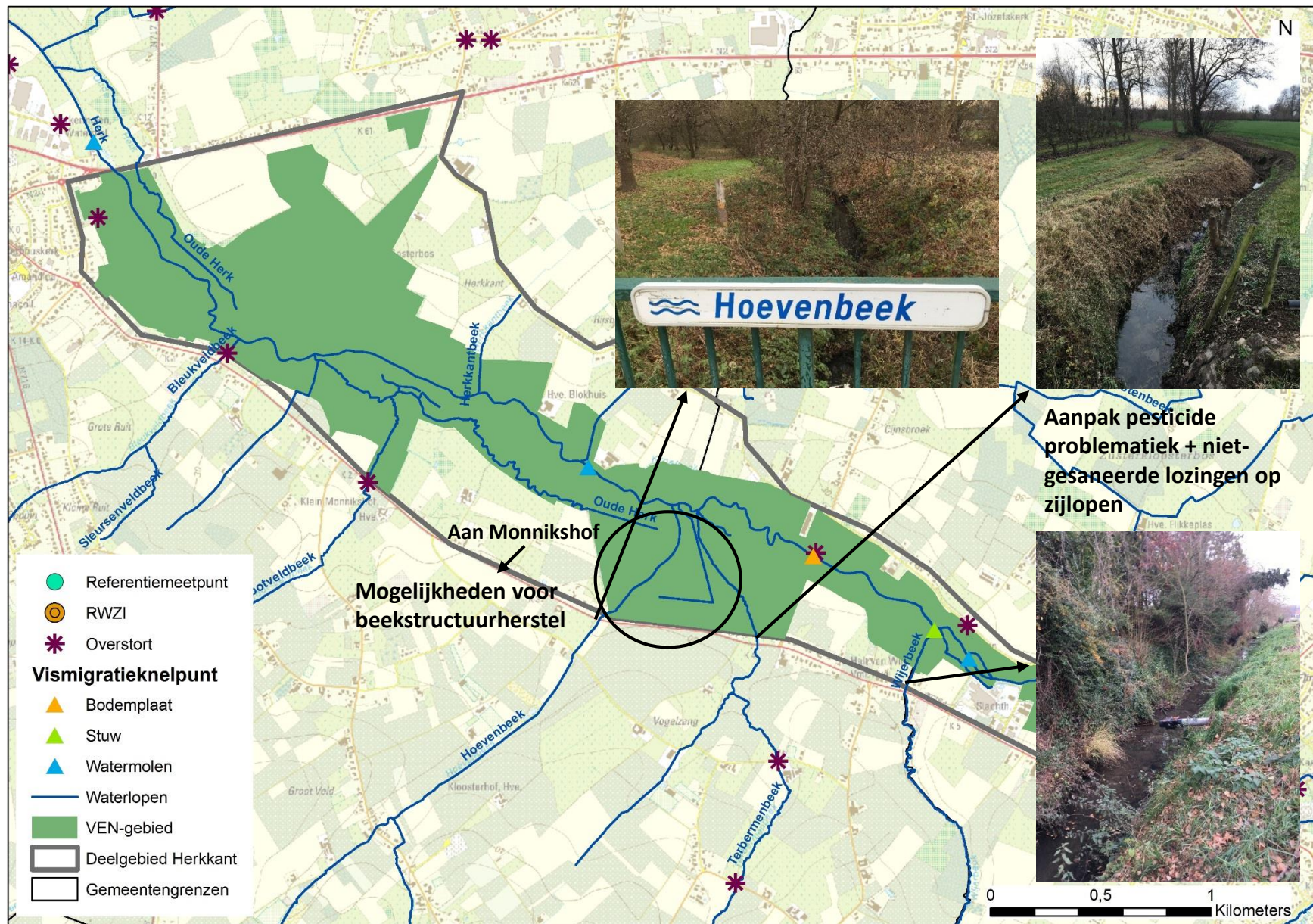

Stevoort

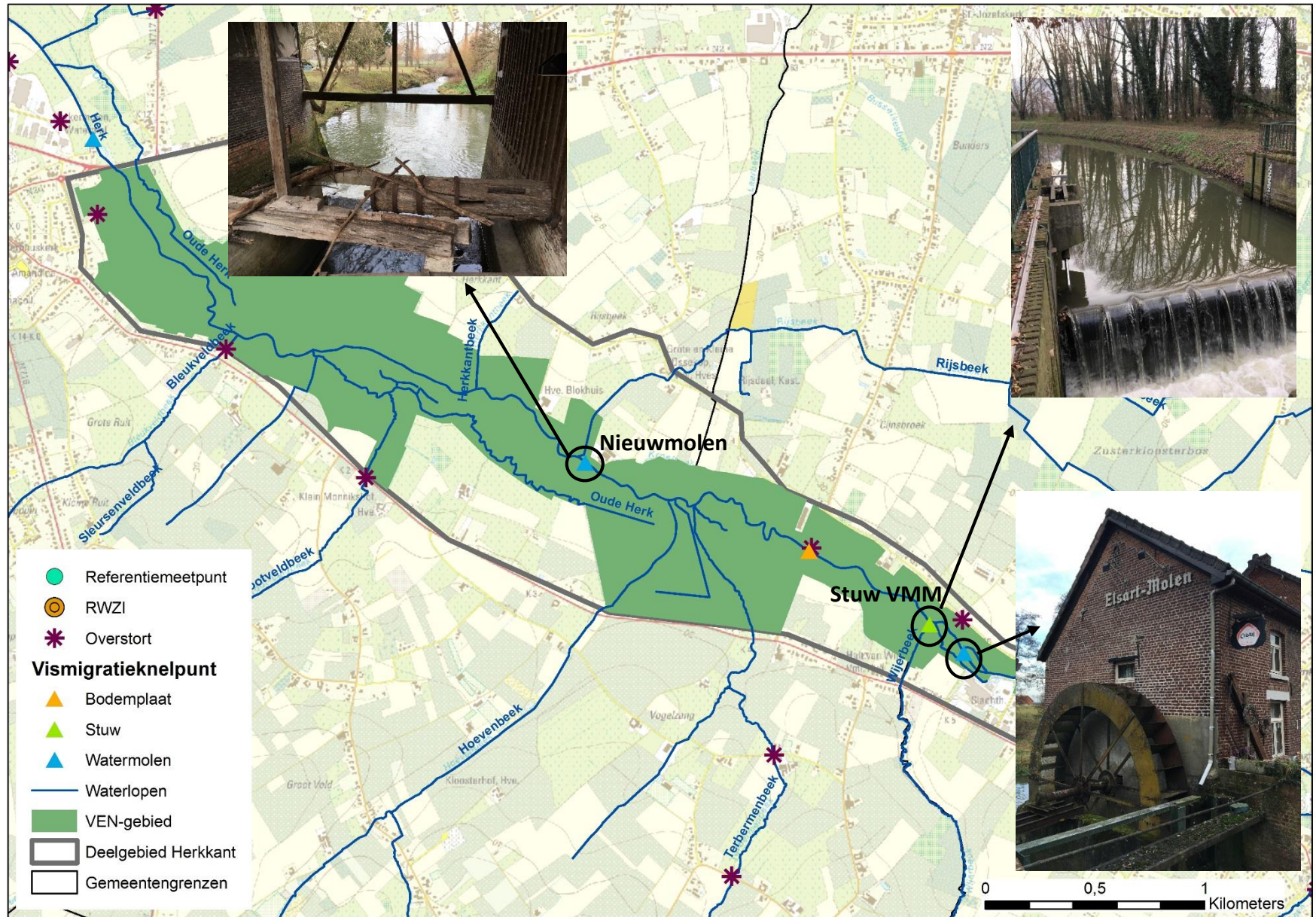

Herkkant

Herkkant

Schulensbroek

